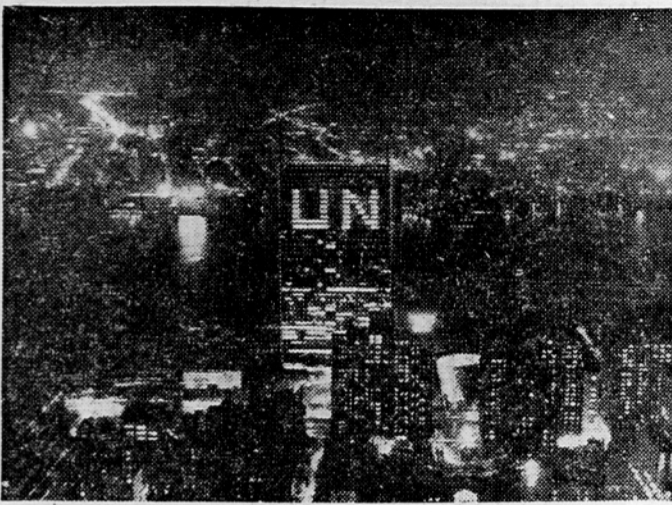

SLOVENSKI

Direktor: Rudi Jantuba — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 4, telefon 45-22 do 45-24 — Uprava: Ljubljana, Čopova ul. 54/III, telefon 45-75 in 44-21 — Oglasiški oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 4, telefon 38-04 za ljubljanske naročnike 24-63 za članje 38-32 — Pošta: predal 29 — Tek. račun NB 601-90221-4 — Mesečna naročnina 140 din

Poročevalac

Palača tajništva ONZ v New Yorku

Dva zgodovinska dneva
Organizacije Združenih narodov

26. junij 1945 — Ustanovna lista
25. junija 1950 — napad na Korejo

Šest let v zgodovini mednarodnih odnosov dejansko ni pomeni mnogo, vendar so bile o delovanju Organizacije združenih narodov napisane že obsežne knjige, ki govorijo o velikem opravljenem ali začem delu za ureditve odnosov med državami.

Upi, ki jih je vse človeštvo polagalo pred sedmimi leti, ko je 50 držav 26. junija 1945 v San Franciscu podpisalo Ustanovno listino Združenih narodov, niso danes povsem izpolnjeni; razpoloženje, ki je po koncu druge svetovne vojne prevečevalo ves svet, vse kontinente, zmagovite, pa tudi premagane države, svobodne kakor tudi še nesvobodne narode, vse poštone in miroljubne ljudi se nam zdi danes preveč optimistično. Vsi so verovali, da je velika vojna z vsemi grozotami in strahotami vendarle izmordala človeštvo in da je nastopila doba, ko se bodo vsi spori in nesoglasja rešili z razumevanjem in sporazumi. Žal, nas potek dogodkov v zadnjih sedmih letih opozarja, da so želje in težnje miroljubnega človeštva nekaj, da pa so interesi »visoke politike« večkrat v diametralnem nasprotju s temi težnjami.

Ko je bila podpisana Ustanovna lista Združenih narodov, bržkone ni nihče napovedal, da bo izbruhnila vojna v Koreji, vojna v Indokini, gverilja v Malaji, napetost v Perziji in Egiptu, neradi v Severni Afriki, da v sedmih letih še ne bo podpisana mirovna pogodba z Nemčijo in Avstrijo, da bo izbruhnila dolgotrajna »hladna vojna«, da bo svet razdeljen na sovražne bloke in da bo namesto splošne razorožitve nastopilo obdobje tekme v oboroževanju...

Mogoče najtežja dosedanja preizkušnja za Organizacijo Združenih narodov, za njeno trdnost in življenjsko sposobnost je bil — in je še danes — spopad v Koreji.

Ko so 25. junija pred dvema letoma severnokorejske čete prekorale demarkacijsko črto ob 38. vzporedniku in vdrlje v Južno Korejo, je bilo vsem očitno, da gre za agresijo, za zahrbtni napad in pri tem tudi za teptanje načel, ki jih zagovarja Organizacija združenih narodov. Ne da bi navajali vzroke in pogoje, ki so pripeljali do tega spopada in ki v skrajni rezultanti pomazarjujejo splošna trenja, nastala po drugi svetovni vojni, ko so se veslele začele boriti za novo »ravnovesje sil v svetu in s tem za strateško-politične položaje in vplivna področja, lahko rečemo, da je korejsko vprašanje prav zaradi vojne postalo svetovno vprašanje, problem, ki v neposredni ali posredni obliki zanima vse države. Gre namreč za načelo, ali naj se sporna vprašanja in nesoglasja rešujejo s silo in z orožjem, ali pa naj bodo rešena na nameten način in z miroljubnimi sredstvi.

Intervencija Organizacije združenih narodov, ki se je odločila, da se s skupno silo upre agresorju, je precedens, ki ima ne glede na vse možnosti, da se v tej ali drugi obliki lahko izrodijo, vendarle zdravo jedro in pošten smisel: napadalec — pa naj izvede agresijo pod kakršnim koli izgovorom (da je nasprotnik pripravil napad, da gre za »pravilno vojno«, da je spo-

pad dveh držav njuna »notranja zadeva« in podobno) — bo odslej resno premislil, ali je tveganje, da se po agresiji znajde nasproti kolektivni obrambi vseh miroljubnih narodov, vreden njegovih strateških konceptov in teženj, da z »bliskovito vojno« postavi ves svet pred izvršeno dejstvo!

Napad v Koreji je bil sicer zaradi hitre akcije Organizacije združenih narodov — od bit. Toda s tem trenutkom se je začela težka pot korejskega ljudstva... Vsi poskusi, da bi se s premirjem končal spopad, kljub dolgotrajnim »razgovorom« najprej v Kesongu, nato pa še v Pan Mun Jomu, doslej niso rodili vidnejšega uspeha. Nasprotno: trmoglavo odbijanje vseh predlogov za sklenitev premirja s strani Severnokorejcev in Kitajcev (ter tistih, ki stoje posredno za to »korejsko pustolovščino«) daje spodbudo tistim, ki so mnenja, da je treba iz »lokalne« korejske vojne napraviti »širši« spopad v Aziji. »Macarthurizem« je samo voda na mlin sovjetskim težnjam: »vojna izpraznjanja« v Aziji naj bi bila v korist »osvobodilnim vojskam« drugod.

Sile, ki so proti miru, so danes že vedno močnejše, njihovo izzivanje ne pozna meja in težnja močnejših, da bi si podredili šibkeje, je še vedno izvor neštevitih za svetovni mir nevarnih žarišč, ki grozijo, da vsak čas lahko postanejo povod večjega in širšega požara.

Dilema — mir ali vojna je danes zopet v ospredju in miroljubne sile so dejansko v boju z vojnihujskaško razpoloženimi elementi. V tem boju pa igra Organizacija združenih narodov — ne glede na nekatere slabosti, ki so v teku zadnjih let postale očitne — vendarle vlogo, ki jo morajo podpirati vsi, ki se zavestno dajejo, da je napredek človeštva mogoč le v miru in pri urejenih mednarodnih odnosih.

Ljubljanska poskusna koksarna-srce Lukavca in Zenice

Naši veliki koksarni v Lukavcu in Zenici bosta prejemala recepte za proizvodnjo kokska iz domačega premoga iz Ljubljane. Mala polindustrijska dvorana novega dr. Samčevega kemičnega inštituta na Mirju je že nekaj časa v obratu. Preizkušajo moderne uvožene naprave poskusne koksarne, ki jih je (za ceno 20.000 dolarjev) dobavila tvrdka »Dr. Otto« iz Bochuma v Zahodni Nemčiji.

Letos 1. maja so v poskusni koksarni zakurili koksno peč. Predgrevanje peči je trajalo okrog 6 tednov. V velikih koksarnah traja celo še enkrat dlje; temperatura v koksni pečeh sme narasčati le počasi po strogo določenih predpisih. Sušenje koksne peči je terjalo neverjetno mnogo pazljivosti in previdnosti. Pred dnevi pa so na Mirju začeli polniti peči. Iz peči so že nekajkrat vzeli koks, napravljen iz domačih vrst premoga, ki bo zdaj služil za nadaljnje poskuse.

ČLANEK MINISTRA ZA NOTRANJE ZADEVE ALEKSANDRA RANKOVIČA

O prevedbi Uprave državne varnosti na civilno formacijo

Beograd, 25. junija. Te dni je začela veljati uredba o prevedbi Uprave državne varnosti na civilno formacijo. Glede na to je napisal podpredsednik vlade in minister za notranje zadeve Aleksander Ranković za »Borbo« članek, v katerem navaja razloge in smotre te spremembe.

Zamisel o prevedbi Uprave državne varnosti z vojaške formacije na civilno ni tako nova. Pri nas se je začela pravzaprav porajati hkrati z uvajanjem in izvajanjem dolge vrste ukrepov na poti nadaljnje demokratizacije celotne drž. uprave in družbenega življenja sploh. Tega pa seveda ne moremo in ne smemo razumeti tako, da vsebuje struktura kake organizacije sama na sebi neogibno in v vsakem primeru značaj in oblike nedemokratičnosti in nedemokratičnih metod pri delu. Problem je torej samo v tem, da bo Uprava državne varnosti opravila v sklad svojo organizacijsko strukturo in način dela s celotnim razvojem našega družbenega življenja in z razvojem socialistične demokracije. Potemtakem sedaj ne gre za kake globlje spremembe v načelih, na katerih temelji UDV, ker ta načela popolnoma ustrezajo stopnji družbenega razvoja, pogojem graditve socializma in boja za neodvisnost države.

Če se danes ozremo na prehojeno pot pri delu te naše organizacije, ustanovljene v vojni, ki smo jo gradili in zgradili v povojnem obdobju v težkem boju proti številnim sovražnikom naše domovine, tedaj lahko zares popolnoma zanesljivo trdimo, da je na svojem področju dela in vdane službe ljudstvu in državi popolnoma zadostila osnovnim nalogam, ki sta ji jih naložila državno in partijsko vodstvo. Če bi te naloge lahko na splošno označili, bi bile v glavnem varovanje pridobitve ljudske revolucije in borba proti vsem poskusom izpodkopavanja ljudske oblasti ter graditve socializma in vsakovrstnim napadom na svobodo in neodvisnost naše mlade socialistične države.

Ni dvoma, da je UDV dosegla velike uspehe pri izpolnjevanju vseh teh velikih in kočljivih nalog. Eden izmed njenih največjih uspehov je predvsem v tem, da se ji je hkrati, ko je premagovala velikanske težave pri delu, posrečilo izogniti mnogim spolziškim in birokratičnim napadom in birokratskega odnosa tako do svojih nalog kot do ljudstva. Neizprosnost in nepomirljiva do sovražnikov ljudstva, njegove svobode in oblasti, je UDV hkrati odločno zatirala v svojih vrstah slehernega težnja, da bi postala nekakša sila nad družbo. V praksi bi to neogibno postala zlasti, če bi prevzemala funkcije drugih državnih, družbenih in politič-

nih organov, s čimer bi uvedla nadzorstvo nad vsem družbenim in političnim življenjem v državi.

V tem so poleg drugega diametralne razlike med nami in sovjetsko birokracijo glede prakse in pojmovanja metod in sloga v delu oblastvenega aparata in njegovem značaju.

Izhajajoč iz tega smo mogli zgraditi in na sovjetski demokracijski načelih nadalje razvijati tak aparat oblasti, ki ustreza potrebam in koristim naših narodov. Aparat oblasti se potemtakem pri nas ni izrodil iz aparat, ki se z izgovorom, da štiti družbeno ureditev, nasilja izključno na nasilje in spreminja v despotično silo nad družbo, kot je to očitno v Sovjetski zvezi. To dejstvo nedvomno najprej očitno dokazuje diametralno različje med našimi in sovjetsko-birokratskimi pojmovanji narave in značaja aparata oblasti, zlasti pa metod in sloga dela take vrste državnih organov. Tam specialne organe državne varnosti idealizirajo prav kot take in jih ovekovečajo kot nekaj nespremenljivega in za vedno danega, na čemer edino temelji in se neha obramba obstoječega sistema oblasti, mi pa — tako v praksi kot v teoriji — sodimo, da je naša Uprava državne varnosti samo eden izmed mnogih družb. in drž. činiteljev, ki delujejo v smeri zaščite družbenega sistema. Mislim, da ni treba posebej dokazovati, da sta odvisna merilo demokratičnosti organov notranje uprave kakor tudi metoda njihovega dela predvsem od tega, koliko je demokratična oblast nasploh, zlasti pa družbeni sistem, iz katerega izhaja in čigar nosilec je. Marksizem nas uči: kakršna so proizvodni odnosi, takšna je konec koncev tudi oblast, ki iz njih izvira. Zato ni nikakor slučajno, da so se organi varnosti v Sovjetski zvezi izrodili in aparat nasilja nad vso družbo, da so kot takšni prerasli v posebno družbeno privilegirano kasto in postali vir birokratičnega in karierizma najhujših vrst, ker so odnosi v proizvodnji nedemokratični, ker sami proizvajalci nimajo nobenih pravic. Nasprotno pa gre naš družbeni razvoj po popolnoma drugačni poti. Ljudstvo, proizvajalci pri nas že imajo odločno, joče pravice tako v gospodarskem kot v celotnem družbenem življenju.

Naši organi varnosti so predvsem vzgojeni in duhu brezmejnne iskrenosti in vestnega izpolnjevanja vsake, tudi najmanjše naloge, zlasti pa, kadar gre za odnos do ljudi. Tudi tovariši Tito je stalno opozarjal prav na to človeško stran dela organov državne varnosti in drugih organov: »Kaj pomeni budnost? Budnost nima ničesar skupnega z nezaupanjem in sumničevanjem. Budnost je ena stvar, sumničevanje pa druga. Budnost ima vzgojni značaj v socialistični

Druga protestna nota pa je bila poslana danes ter je v njej navedeno, da so se po desetih krsitvah jugoslovanskega zračnega prostora dne 23. junija nadaljevali poleti nad jugoslovanskim ozemljem 24. in 25. junija na sektorju jugoslovansko-madžarske meje vzhodno in zahodno reke Tise okrog 150 km severno od Beograda. Dne 24. junija je šest madžarskih letal preletelo jugoslov. ozemlje, danes pa je 24 letal prekršilo jugoslovansko ozemlje. Po dva madžarska aparata sta prihajala z različnih smeri in preletavala jugoslovansko ozemlje v krožilu do 15 km. Letala so globlji nad posameznimi kraji, mostovi in cestami. Med temi letali je bilo nekaj lovskih letal, nadalje letala »MiG 15« in »Jat 3« sovjetske izdelave. Ju-

Nov sovjetski propagandni manevar
Beograd, 25. junija. Po vestih inozemskih agencij je sovjetski zunanji minister Višinski izročil večer angleškemu veleposlaniku in ameriškiemu odpravniku poslov v Moskvi noto sovjetske vlade, v kateri SZ protestira zaradi sporazuma o Trstu, ki so ga sklenile ZDA, Velika Britanija in Italija na konferenci v Londonu v začetku maja. Sovjetska nota poudarja, da pomeni ta trojni sporazum kršitev mirovne pogodbe z Italijo.

Zunanje ministrstvo FLRJ ne pripisuje tej sovjetski noti nobenega pomena in smatra, da je to le nov propagandni manevar, ki je tembolj prozoren, ker je prišel s tako veliko zamudno po londonski konferenci.

Beograd, 25. junija. Predsednik zvezne vlade maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je prejel od avstrijskega ministra za zunanje zadeve dr. Karla Gruberja iz Gradca naslednjo brzojavko:

»Neposredno po odhodu z jugoslovanskega ozemlja čutim potrebo, da se Vam najiskrenejše zahvalim za prisrčno gostoljubje, ki sem ga užival v Vaši lepi deželi. Globoko sem prepričan, da so se prijateljske vezi med našima državama zaradi razgovorov, ki smo jih imeli, pomembno in trajno poglobile.«

ljudske dobrine, ne smemo pa upoštevati nedolžnih ljudi, kajti ljudje so za našo državo, za našo socialistično državo največji kapital, ki ga imamo. Če bomo imeli dobre in zavedne ljudi, potem ne bo moglo biti nič, kar ne bi mogli izvesti in izpolniti. To je bistveno pri budnosti, kajti ljudje so glavno za uspešni razvoj in zgraditev socializma.

Če se ne bi bili pravočasno in odločno uprli sovjetski birokratski praksi, ki je ne le značilna, marveč tudi neogibna za državo, v kateri oblast nima opore širokih ljudskih množic, bi bili zapadli v enake in za našo državo še bolj usodne napake. Pomena in vloge naših organov varnosti ne smemo niti precenjevati niti podcenjevati. Toda dejstvo je, da so ne le v vojnem, marveč tudi v povojnem obdobju napravili velikansko revolucionarno delo, stojč vedno trdno in neomajno v prvih vrstah boja za ohranitev pridobitve ljudske revolucije, zgraditve socializma in obrambo neodvisnosti naše socialistične domovine. V tem boju se je skoval in se kuje lik takega komunističnega borca na področju državne varnosti, ki se ne bo ustrašil nobenih nevarnosti in ki so mu ljudstvo in njegove koristi pravice državljanov in zaščita zakonitosti edini ali skoraj edini smoter pred očmi. Poleg tega daje temu osebna sestava Uprave tovarne, naša podjetja in vse

V treh dneh je nad 30 madžarskih letal kršilo naš zračni prostor

Beograd, 25. junija. Ministrstvo za zunanje zadeve vlade FLRJ je poslalo večeraj madžarskemu poslanstvu v Beogradu protestno noto, ker so madžarska letala v enem samem dnevu desetkrat kršila jugoslovanski zračni prostor.

V noti je rečeno, da ti madžarski izgredi vnovič najzgovorneje dokazujejo, da hoče madžarska vlada s pripravljanimi in zavestnimi izzivanji okrepiti svoje sovražnosti proti vladi in ljudstvu FLRJ. Zunanje ministrstvo FLRJ ugotavlja, da so te najnovejše kršitve jugoslovanskega zračnega prostora po svojem načinu in tudi po svojem številu premisljeno in hudo izzivanje.

Druga protestna nota pa je bila poslana danes ter je v njej navedeno, da so se po desetih krsitvah jugoslovanskega zračnega prostora dne 23. junija nadaljevali poleti nad jugoslovanskim ozemljem 24. in 25. junija na sektorju jugoslovansko-madžarske meje vzhodno in zahodno reke Tise okrog 150 km severno od Beograda. Dne 24. junija je šest madžarskih letal preletelo jugoslov. ozemlje, danes pa je 24 letal prekršilo jugoslovansko ozemlje. Po dva madžarska aparata sta prihajala z različnih smeri in preletavala jugoslovansko ozemlje v krožilu do 15 km. Letala so globlji nad posameznimi kraji, mostovi in cestami. Med temi letali je bilo nekaj lovskih letal, nadalje letala »MiG 15« in »Jat 3« sovjetske izdelave. Ju-

Beograd, 25. junija. Predsednik zvezne vlade maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je prejel od avstrijskega ministra za zunanje zadeve dr. Karla Gruberja iz Gradca naslednjo brzojavko:

»Neposredno po odhodu z jugoslovanskega ozemlja čutim potrebo, da se Vam najiskrenejše zahvalim za prisrčno gostoljubje, ki sem ga užival v Vaši lepi deželi. Globoko sem prepričan, da so se prijateljske vezi med našima državama zaradi razgovorov, ki smo jih imeli, pomembno in trajno poglobile.«

ljudske dobrine, ne smemo pa upoštevati nedolžnih ljudi, kajti ljudje so za našo državo, za našo socialistično državo največji kapital, ki ga imamo. Če bomo imeli dobre in zavedne ljudi, potem ne bo moglo biti nič, kar ne bi mogli izvesti in izpolniti. To je bistveno pri budnosti, kajti ljudje so glavno za uspešni razvoj in zgraditev socializma.

Če se ne bi bili pravočasno in odločno uprli sovjetski birokratski praksi, ki je ne le značilna, marveč tudi neogibna za državo, v kateri oblast nima opore širokih ljudskih množic, bi bili zapadli v enake in za našo državo še bolj usodne napake. Pomena in vloge naših organov varnosti ne smemo niti precenjevati niti podcenjevati. Toda dejstvo je, da so ne le v vojnem, marveč tudi v povojnem obdobju napravili velikansko revolucionarno delo, stojč vedno trdno in neomajno v prvih vrstah boja za ohranitev pridobitve ljudske revolucije, zgraditve socializma in obrambo neodvisnosti naše socialistične domovine. V tem boju se je skoval in se kuje lik takega komunističnega borca na področju državne varnosti, ki se ne bo ustrašil nobenih nevarnosti in ki so mu ljudstvo in njegove koristi pravice državljanov in zaščita zakonitosti edini ali skoraj edini smoter pred očmi. Poleg tega daje temu osebna sestava Uprave tovarne, naša podjetja in vse

Beograd, 25. junija. Ministrstvo za zunanje zadeve vlade FLRJ je poslalo večeraj madžarskemu poslanstvu v Beogradu protestno noto, ker so madžarska letala v enem samem dnevu desetkrat kršila jugoslovanski zračni prostor.

V noti je rečeno, da ti madžarski izgredi vnovič najzgovorneje dokazujejo, da hoče madžarska vlada s pripravljanimi in zavestnimi izzivanji okrepiti svoje sovražnosti proti vladi in ljudstvu FLRJ. Zunanje ministrstvo FLRJ ugotavlja, da so te najnovejše kršitve jugoslovanskega zračnega prostora po svojem načinu in tudi po svojem številu premisljeno in hudo izzivanje.

Druga protestna nota pa je bila poslana danes ter je v njej navedeno, da so se po desetih krsitvah jugoslovanskega zračnega prostora dne 23. junija nadaljevali poleti nad jugoslovanskim ozemljem 24. in 25. junija na sektorju jugoslovansko-madžarske meje vzhodno in zahodno reke Tise okrog 150 km severno od Beograda. Dne 24. junija je šest madžarskih letal preletelo jugoslov. ozemlje, danes pa je 24 letal prekršilo jugoslovansko ozemlje. Po dva madžarska aparata sta prihajala z različnih smeri in preletavala jugoslovansko ozemlje v krožilu do 15 km. Letala so globlji nad posameznimi kraji, mostovi in cestami. Med temi letali je bilo nekaj lovskih letal, nadalje letala »MiG 15« in »Jat 3« sovjetske izdelave. Ju-

Beograd, 25. junija. Predsednik zvezne vlade maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je prejel od avstrijskega ministra za zunanje zadeve dr. Karla Gruberja iz Gradca naslednjo brzojavko:

»Neposredno po odhodu z jugoslovanskega ozemlja čutim potrebo, da se Vam najiskrenejše zahvalim za prisrčno gostoljubje, ki sem ga užival v Vaši lepi deželi. Globoko sem prepričan, da so se prijateljske vezi med našima državama zaradi razgovorov, ki smo jih imeli, pomembno in trajno poglobile.«

Brzojavka dr. Gruberja maršalu Titu

Beograd, 25. junija. Predsednik zvezne vlade maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je prejel od avstrijskega ministra za zunanje zadeve dr. Karla Gruberja iz Gradca naslednjo brzojavko:

»Neposredno po odhodu z jugoslovanskega ozemlja čutim potrebo, da se Vam najiskrenejše zahvalim za prisrčno gostoljubje, ki sem ga užival v Vaši lepi deželi. Globoko sem prepričan, da so se prijateljske vezi med našima državama zaradi razgovorov, ki smo jih imeli, pomembno in trajno poglobile.«

Hrastniški rudarji v počastitev VI. kongresa KPJ

V počastitev VI. kongresa KPJ Jugoslavije so pozvali hrastniški rudarji na štirimesečno tekmovanje vse rudarske kolektive v Sloveniji. Med drugim so sprejeli obveznost, da bodo v času tekmovanja od 1. julija do konca zasedanja kongresa dosegli povprečno jamsko storitev na moža 1,35 tone, pri samem odkopu pa storitev 5,10 ton na moža. Vse skrb bodo posvetili tudi delu sindikalne podružnice. Člane kolektiva, ki niso vredni članstva v sindikatu, bodo izločili, vključili pa postene delavce, ki so še danes izven sindikata. Razen teh so sprejeli še nekatere druge obveznosti.

Hrastniški rudar, večkratni udarnik Martin Kmet je poleg tega pozval na štirimesečno tekmovanje vse delovne skupine najboljših rudarjev v Jugoslaviji. V imenu svoje skupine, ki šteje šest mož, je za tekmovanje sprejel obveznost, da bo v štirih mesecih nakopal 5000 ton premoga pri povprečni odkopni storitvi 7,5 ton na moža.

Donavska komisija razpravlja o hidrometeorološki službi

Galac, 25. junija (Tanjug): Na današnji seji so končali 1. točko dnevnega reda VI. zasedanja, jugoslovanska delegacija pa je dopolnila svoje poročilo o stanju plovnice poti v Djerdapu. Ko so prešli na 2. točko dnevnega reda, je zastopnik sekretariata komisije prebral poročilo o koordinaciji hidrometeorološke službe na Donavi.

O koordinaciji hidrometeoroloških služb podonavskih držav, članic komisije, bodo govorili danes popolne na sestanku delovne skupine. Prihodnja seja komisije bo sklicana, ko bo delovna skupina končala zasedanje.

Sklep Ekonomsko-socialnega sveta OZN

New York, 25. jun. (Tanjug) Ekonomsko-socialni svet OZN je sprejel dva predloga o finančnem in ekonomskem razvoju nerazvitih držav. Prvi je skupni predlog sedmih držav: Burme, Cile, Egipta, Perzije, Jugoslavije, Filipinov in Kube o ustanovitvi mednarodnega sklada za podpiranje nerazvitih držav iz prispevka, ki bi ga plačevale vse države. Resolucija sedmih

držav je bila sprejeta s 15 glasovi, ZSSR, Poljska in CSR pa niso glasovale.

Druga resolucija pa zahteva, naj Mednarodna banka še nadalje proučuje možnosti za ustanovitev mednarodne finančne korporacije, v katero bi zasebni kapitalisti vlagali kapital, ki bi prav tako služil za razvoj nerazvitih držav. Predlagatelj te resolucije so poudarjali, da oba sklada ne bi bila med seboj v nasprotju.

JUGOSLAVIJA ZGLED DRUGIM
Izjava predstavnika delegacije indijske socialistične stranke

Beograd, 25. junija. (Tanjug) Član izvršilnega odbora indijske socialistične stranke Farid Ansari je dal v imeu indijske socialistične delegacije, ki je kot gost komisije CK KPJ za mednarodna vprašanja obiskala Jugoslavijo, izjavo po jugoslovanskem radiu, v kateri je poudaril, da je indijska delegacija med svojim obiskom v Jugoslaviji še okrepila svojo vero v ustvarjalno silo ljudi.

Izjava naglašala, da je socialistična Jugoslavija mnogim drugim državam v zgled in pouk iz naslednjih razlogov: Iz vojnih ruševin se gradi nova Jugoslavija z veličastnimi napori delovnih ljudi. Decentralizacija je postala temelj političnega in gospodarskega življenja Jugoslavije. Indijski socialisti vidijo v programu decentralizacije tudi svoje lastne demokracije in socialistične težnje. Ko se Jugoslavija ne predredi moskovskimi ukazom, hrabri s tem po vsem svetu progresivne sile, ki se borijo proti dvoglavemu demonu — kapitalizmu in stalinizmu. Če-

Ustavni zakon in naše

BORIS KIDRIČ

3

gospodarstvo

Glede na orisani razvoj proizvodnih odnosov v naši državi je na prvi pogled očito, da so sveti proizvajalci — ki jih je za ljudske odbore že sankcioniral zakon o ljudskih odborih, za zvezno in republiške ljudske skupščine pa jih vsebujejo osnutki novega ustavnega zakona — bistvo, tako rekoč točka kristalizacije vsega bistvenega, kar naša materialna osnova družbe na sodobni stopnji svojega razvoja zahteva v državni nastavi.

V tujem tisku so svete proizvajalce komentirali na najrazličnejše, često tudi skrajno absurde načine. Nekateri so jih »razločevali kot uvajanje korporativnega sistema. Drugi so jih zelo površno primerjali s funkcijo senatov v buržoazno-demokratskem parlamentarnem tretji so v njih sodkrivali sredstva svobodne geometrije itd., itd. Redkokoli je našel njihovo pravo vsebino.

V čem je družbeni pomen sveta proizvajalcev?

Poudariti smo že, da je bistvo socialističnih proizvodnih odnosov v tem, da na eni strani neposredni proizvajalci sami upravljajo proizvodna sredstva, na drugi strani pa, da mora biti določanje osnovnih odnosov med potrebnim delom (t. j. individualno potrebo) in presežkom dela (t. j. razširjeno reprodukcijo in družbenimi fond) v resnično socialističnem sistemu izrecno družbeni akt. Toda prav v tolačenju tega, kdaj je kak akt resnično družben, ne pa akt nad družbo stoječe sile, in kdaj se potemtakem samovoljno uveljavlja v odnosu do družbe, lahko pride v praksi do najbolj nasprotujočih si tez, t. j. tudi do popolnega nasprotja med teorijo in prakso. V teoriji se, denimo, tudi sovjetski ideologije strinjajo z marksizmom, da je v prvi fazi komunizma določanje odnosov med potrebnim delom in presežkom dela (socialistično načelo nagrajevanja po delu) stvar družbe. V praksi Sovjetske zveze pa družba v ničemer ni tista, ki določa odnos med potrebnim delom in presežkom dela, torej tudi ne namembne uporabe presežka dela, marveč je to država oziroma despotična samovolja birokratske kaste.

Konec koncev dejansko vsebino odnosov proizvodnje v državi, ki je zrasla iz socialistične revolucije, odločilno preverja vprašanje, kdo predstavlja družbo v določanju odnosov med potrebnim delom in presežkom dela. V tem smislu niti samo neposredno upravljanje s proizvodnimi sredstvi po delovnih kolektivih še ne bi bilo zadostno poročilo, da bi popolnoma izginile objektivne možnosti izmalčevanja socialistične revolucije. Ni namreč načelno izključeno, da bi dozdajšvo v imenu družbe osnovni odnos potrebnega dela in presežka dela, kakor tudi uporabo presežka dela, določala nad državo stojiča sila in da bi neposredno upravljanje s proizvodnimi sredstvi na temelju takšnih svojih določb »prepuščala« neposrednim proizvajalcem. V tem primeru bi družbeni odnos med neposrednimi proizvajalci in državo v zvezi s pravicami, ki bi jih imeli neposredni proizvajalci do neposrednega upravljanja, ne bil posledno socialističen, marveč bi se še uveljavljal kot odnos zakupa, ki je v njem država monopolističen lastnik starega tipa.

Končno poročilo za okrepitev in nadaljnji razvoj socialističnih proizvodnih odnosov je torej prav v tem, da brez predstavnikov neposrednih proizvajalcev ni mogoče odločiti ne o osnovnem odnosu med potrebnim delom in presežkom dela in ne o osnovni namembnosti presežka dela. Prav v tem je najgloblji smisel sveta proizva-

jalcev in prav zato je naša Partija kot najzavrednejši del delovnega razreda in delovnega ljudstva postavila v ospredje to zamisel.

Seveda, sveti proizvajalci niso zamisljeni kot predstavniki telesa, ki ekskluzivistično odločajo o odnosu med potrebnim delom in presežkom dela in o namembnosti presežka dela. Vsaka moderna družba, tudi socialistična, ima neogibno določeno število državljanov, ki opravljajo koristne, za družbo neobhodne posle, ki pa neposredno ne ustvarjajo vrednosti. Jasno je, da prav tako ne bi bilo v skladu s socialistično demokracijo, če bi bili ti državljanji izključeni, kadar gre za določanje presežka dela, kakor bi bilo nesocialistično, če bi bilo mogoče o presežku dela odločati proti izrecni volji tistih, ki ga neposredno ustvarjajo. Prav zato je v osnutkih zakona glede odločanja o odnosu med potrebnim delom in presežkom dela, kakor tudi o namembni uporabi presežka dela vzporednost med sveti proizvajalci in političnimi sveti, ki jih volijo vsi državljanji ne glede na to, ali njihovo delo neposredno ustvarja ali ne ustvarja vrednosti. Takšna vzporednost zagotavlja resnično socialistično demokracijo v polnem pomenu besede. Ta demokracija ni samo politična, marveč je tudi ekonomska. Prav ona se kaže kot najmočnejša opora v boju proti vsem mogočim objektivnim in subjektivnim težnjam po izkoriščanju človeka po človeku. Kot takšna je pravzaprav največja pridobitev demokracije v njenem dosedanjem razvoju (v primerjavi s takšnim državnim poletom resničnega demokratizma v naši državi, se vse bajke o »uvajanju korporativnega sistema v FLRJ« pokažejo kot klavirno mlatenje prazne slame, ki — mimogrede rečeno — predpostavlja izredno sociološko ignoranco in psihologavost svojih avtorjev).

V osnutkih ustavnega zakona se družbeni proizvod pojavlja kot volilna norma za svete proizvajalce. Takšno volilno merilo v celoti ustreza novemu gospodarskemu sistemu in je v sedanjih pogojih socialistične graditve v naši državi osnovno poročilo za dosledno socialistično smer nadaljnjega razvoja. Takšna volilna norma je namreč na dani stopnji razvoja najnaravnnejša, najpravičnejša in najbolj demokratična oblika zgodovinsko vodilne vloge delavskega razreda. Glede na sedanjostopnja materialnih proizvodnih sil ustvarja delavski razred večji del vrednosti v nacionalnem dohodku. To dejstvo se mora vedno pokažati predvsem v volilni normi za svete proizvajalce. Delavski razred namreč v svetih proizvajalcev ne bi bil zastopan tako, kakor to ustreza njegovemu resničnemu deležu v ustvarjanju nacionalnega dohodka, ko bi prav družbeni proizvod ne bil volilna norma. Ne samo to! Takšno nesorazmerje bi lahko gledale na še nepremagano ekonomsko, tehnično, pa tudi družbeno zaostalost dežele, povzročilo, da bi se o razdelitvi nacionalnega dohodka in o uporabi presežka dela, ki ga ustvarja prav delavski razred, odločalo v nasprotju z zgodovinskimi težnjami, ki je njihov objektivni nosilec delavski razred, t. j. v nasprotju z doslednim socialističnim razvojem dežele.

Kakor pa ni pravica sveta proizvajalcev, da se proti njegovi volji ne more odločati o presežku dela, nobena ekskluzivistična pravica glede na tiste državljanje, ki neposredno ne ustvarjajo vrednosti, tako tudi volilna norma družbenega proizvoda ni ekskluzivistična v smislu nekakšnega nedemokratičnega privilegiranja delavskega razreda. Volilna norma

družb. proizvoda je samo poročilo, da se o družb. proizvodu ne more odločati proti koristim tistih, ki so ga ustvarili. Prav paralelizem med političnim svetom — v katerem velja enaka glasovalna pravica ne glede na višino v proizvodnem procesu ustvarjene vrednosti — in svetom proizvajalcev, jamči na eni strani najsplošnejši demokratičen in razdelitvi nacionalnega dohodka, na drugi strani pa zagotovitev socialistične smeri v razvoju države.

V dosedajni diskusiji po časnih, pa tudi na raznih konferencah je bilo mnogo govora o vprašanju delegatskega sistema in neposrednih oziroma posrednih volitev v politične svete republiških skupščin in zvezne skupščine. Pri tem se je delegatski sistem istovetil s posrednimi volitvami. Ker so neposredne volitve bolj demokratične od posrednih, se je znaten del diskutantov izrekel tudi proti delegatskemu sistemu.

Istovestene delegatskega sistema s posrednimi volitvami je pravzaprav formalistično. Izvirja iz ideološke dediščine buržoazno-demokratičnega parlamentarizma in hkrati kaže nezumeljave bistvenih sprememb v naših proizvodnih odnosih. To je, pozneje, pokazala tudi druga stran medalje. Ko je namreč v diskusiji bolj prišla do izraza vloga ljudskih odborov in njihovih razvoj v smeri komunizma, so začeli iznenada — v smislu druge skrajnosti — pojaviti komune kot nekakšno izolirano, partikularistično »društvo«, ki se »federirajo«. Pravica delovnih množic do samoupravljanja se je v takšnih splošnih pojmovanjih reducirala na pravico samoupravljanja ljudskih odborov, pozabljajo pa se je tiste, kar je v njej najosnovnejše — namreč na pravico samoupravljanja delovnih množic na vseh instancah socialistične državne oblasti.

Preden je mogoče jasno odgovoriti na vprašanje delegatskega sistema in njegovega odnosa s posredno ali neposredno volilno pravico, je treba torej jasneje poudariti vlogo samoupravnih enot, s tem pa tudi ljudskih odborov v novem gospodarskem sistemu in v nadaljnjem razvoju socialistične demokracije. Bistvo te vloge je nedvomno v tem, da socialistična demokracija neposredno izvršilne posle kar najbolj približa samim množicam in njihovim kontrolam na področju državnih operativnih in področju gospodarstva. To dejstvo potrjuje še ena okoliščina. Novi gospodarski sistem zahteva, seveda v pogojih kolikor toliko konsolidiranega gospodarstva, maksimalno zakonitost in čim manj takšnih gospodarskih ukrepov, ki bi lahko zavirali orijentacijo neposrednih proizvajalcev, ustvarjeno na temelju zakona in z zakonom določenih družbenih planov. Na drugi strani pa je vendarle treba predpostavljati, da bo potek praktičnega gospodarstva dogajanja še zahteval nekatere državne intervencije za zagotovitev družbenih planov. Te intervencije — čeprav bodo v glavnem temeljele na omejenih, avtomatsko uporabljivih instrumentih, ki vsi posegajo v vprašanje presežka dela — bodo morale preiti v pristojnost izvršilnih organov Ljudske skupščine, t. j. Prezidijske oz. odborov za gospodarsko politiko in državnega tajništva za narodno gospodarstvo.

Da bi se načelna kompetenca Ljudske skupščine glede odločanja o vseh vprašanih presežka dela in tekoča intervencija za zagotovitev družbenih planov čim bolj vskladili, t. j. da bi

na mejah ljudskih odborov, niti bodočih komun, marveč nastajajo in se povsem prepletajo ne glede na takšne smeje. Skupščine torej ne morejo preostavljati »federacije« komun, marveč predstavljajo prav družbo. V tem si moramo biti na tako jasnem, kakor si je treba biti na jasnem, da bi birokratsko utrjevanje centralne oblasti popolnoma nasprotovalo razvoju socialistične demokracije.

Iz tega pa izhaja dvojje: na eni strani se moramo jasno odločiti za delegatski sistem, ker se v njem zrcali socialistično-demokratična težnja, da bi bilo družbeno določanje zares družbeno, da bi se posamezni sestavniki družbe družbeno kar najneposredneje povezali, oziroma čim bolj v okviru najnižjih samouprav ih enot, na drugi strani pa zbor delegatov ne predstavlja »mede« med komun, ki se »dogovarjajo«, marveč suvereno ljudsko skupščino predstavnikov socialistične družbe, torej skupščino, ki kot predstavnik družbene celote odloča o vseh za družbo bistvenih in osnovnih vprašanjih, tako gospodarskega kakor negospodarskega značaja.

V tem smislu delegatski sistem niti najmanj ne nasprotuje neposrednim volitvam, ki so vsekakor bolj demokratične od posrednih. Zdravstveno načela delegatskega sistema, in neposrednih volitev je torej tehnične narave. Načelno pomeni samo to, da postanejo izvoljeni poslanci ljudskih skupščin hkrati odgovorni tudi ljudskim odborom.

Na koncu še nekaj besed o vlogi izvršilnega organa Ljudske skupščine glede določanja gospodarskih procesov.

Ze večkrat smo poudarili, da je določanje gospodarskih procesov v socialistični državi v novem gospodarskem sistemu omejeno samo na nekaj instrumentov in da so ti instrumenti v glavnem avtomatsko uporabljivi z obratnim sistemom v Narodni banki. Za vse instrumente, na katere je v novem gospodarskem sistemu omejeno določanje gospodarskega procesa po socialistični državi, je značilno, da pravzaprav določajo odnos med potrebnim delom in presežkom dela ter osnovno namembnost presežka dela. Načelno torej sodijo v pristojnost Ljudske skupščine (kar dejansko popolnoma ustreza procesu dokaj hitrega odmiranja državnih operativnih in področju gospodarstva). To dejstvo potrjuje še ena okoliščina. Novi gospodarski sistem zahteva, seveda v pogojih kolikor toliko konsolidiranega gospodarstva, maksimalno zakonitost in čim manj takšnih gospodarskih ukrepov, ki bi lahko zavirali orijentacijo neposrednih proizvajalcev, ustvarjeno na temelju zakona in z zakonom določenih družbenih planov. Na drugi strani pa je vendarle treba predpostavljati, da bo potek praktičnega gospodarstva dogajanja še zahteval nekatere državne intervencije za zagotovitev družbenih planov. Te intervencije — čeprav bodo v glavnem temeljele na omejenih, avtomatsko uporabljivih instrumentih, ki vsi posegajo v vprašanje presežka dela — bodo morale preiti v pristojnost izvršilnih organov Ljudske skupščine, t. j. Prezidijske oz. odborov za gospodarsko politiko in državnega tajništva za narodno gospodarstvo.

Da bi se načelna kompetenca Ljudske skupščine glede odločanja o vseh vprašanih presežka dela in tekoča intervencija za zagotovitev družbenih planov čim bolj vskladili, t. j. da bi

Izjava Eisenhowerja o zunanji politiki

Denver, 25. junija. (UP-AFP) Gen. Eisenhower je večerj po radiu ostro napadel politiko izolacionizma. Pozval je Američane, naj ne podpirajo »numerne in kratkovidne« politike izolacionizma ter dejal, da izolacionisti niso prijatelji ameriške varnosti. Dalje je dejal, da je globoko prepričan, da se mir da doseči in da je mogoče zmanjšati nevarnost splošne vojne. Ameriški narod ne sme omahovati, kadar gre za oporo Združenim narodom, če hoče doseči mir. Eisenhowerjev program ameriške zunanje politike bi lahko združili v naslednje:

Prvič, svet naj spozna, da ZDA iskreno žele mir in zavračajo vsako zamisel o preventivni vojni; drugič, podpreti je treba OZN, organizacijo Severnoatlantskega pakta in druge organizacije, ki bi bile ustanovljene v Aziji in na Tihem morju; tretjič, sprejeti je treba program zunanje politike, ki bi preprečil svet, da ZDA nikoli ne bodo brez zanimanja gledale na usodo narodov, ki bi utegnili biti podjarmljeni od kakih drugih narodov; četrtič, povečati je treba sedanjo vojaško moč ZDA, tako da bodo lahko predlagale Sovjetski zvezi pravičen in praktičen načrt, da se svetu odvzame breme oborožitve.

Festival v Ajdovščini

Trst, 25. jun. (Tanjug) Osvobodila fronta STO bo priredila v nedeljo v Ajdovščini festival, za katerega se je prijavilo do sedaj že kakih 1000 Tržačanov. Pri programu festivala bodo sodelovale narodopisne, športne in pevске organizacije iz Slovenije in Trsta.

Sovjetske zastraševalne metode na Baltiku

Letos 13. junija je nad Vzhodnim Baltikom brez sledu izginilo švedsko vojaško šolsko letalo s tremi člani posadke in 5 učenčaradiotelegrafisti. Kot je v takšnih primerih navada, so švedske oblasti organizirale iskanje ponesrečenega letala: v Vzhodni Baltik so poslale svoja letala in ladje, o čemer so tudi obvestile sosednje države, to je Finsko in Sovjetsko zvezo. 16. junija so 14 milj od sovjetske obale sovjetski lovci tipa »Mig 15« eno izmed švedskih izvidniških letal, vodno letalo tipa »Katalina«, napadli in sestrelili.

Temu dogodku je sledila izmenjava diplomatskih not. Ostro švedsko noto je Sovjetska zveza zavrnila, češ da je letalo letelo nad sovjetskimi vodami, da je na sovjetske lovce streljalo ter da ni hotelo ubogati ukaza, naj se spusti na najbližje letališče. Švedska je nato odgovorila, da njena letala v mirnem času niso oborožena in da zato ne morejo streljati, poleg tega pa je opozorila Sovjetsko vlado, da je po mednarodnih predpisih morskaja meja 3 milje od obale, ne pa

druga drugi čim manj nasprotovale, je po mojem mnenju potrebno troje. Prvič, da družbeni plani zakonito določajo, v kolikšnem odstotku navzgor ali navzdol lahko izvršilni organi Ljudske skupščine za zagotovitev osnov in nalog družbenega plana intervencijsko spreminjajo posamezne določbe družbenih planov ob naknadni odobritvi Ljudske skupščine. Drugič, da je postavljen odbor za gospodarsko politiko dovolj široko, da bi lahko diskusija glede posameznih intervencijskih ukrepov vsestransko osvetlila problematiko ter se izognila površnemu in enostranskemu reševanju. Tretjič, da se na področju gospodarstva dovolj precizno regulira razdelitev kompetenc med državnim tajništvom za narodno gospodarstvo in neposrednim izvršilnim organom same skupščine.

Obisk britanske križarke „Glasgow“

Reka, 25. jun. Davi ob 8,15 je priplula v reško luko angleška križarka »Glasgow«, ki se je zadržala na obali Vladimirja Nazora. S to križarko je prispel na uradni obisk v Jugoslavijo admiral lord Mountbatten, glavni poveljnik britanskega sredozemskega brodogoja. Hkrati je pristala v reškem pristanišču tudi admiralska jahta, s katero potuje admiralska soproga.

Obisk vojne križarke »Glasgow« na Reki je uradnega značaja. Angleško križarko je pričakovala v pristanišču velika množica reškega prebivalstva. Admiral Mountbatten je najprvo sprejel reške novinarje. Napovedane tiskovne konference pa ni bilo, pač pa je admiral Mountbatten obljubil, da bo izdal jutri poseben komunik. Po tolačku Briesmanu, sekretarju angleškega veleposlanika v Beogradu, je admiral Mountbatten sporočil, da bo jutri odplul s križarko »Glasgow« na Brione, kjer se bo sestel z maršalom Titom. Povabil je novinarje, naj bodo jutri njegovi gostje in se odpeljejo z njim na Brione, zvečer pa jih bo admiralska jahta odpeljala nazaj v Pulj. Potem so si novinarji v spremstvu sekretarja Briesmana in angleških oficirjev ogledali križarko. Po obisku novinarjev je admiral Mountbatten skupno z angleškim veleposlanikom v Beogradu Mallettom obiskal mestni ljudski odbor, kjer sta ga sprejela predsednik Edo Jardas in minister za promet in pomorstvo vlade LR Hrvatske Vječeslav Holjevac. Za-

stopniki mestnega ljudskega odbora so izročili admiralu Mountbattenu album s slikami porušen in obnovljene Reke.

Za tem je admiral Mountbatten obiskal viceadmirala Srečka Manula, nato pa angleškega veleposlanika Malletta v Opatiji. Predsednik mestnega ljudskega odbora Jardas, minister Holjevac in viceadmiral Manula so vrnilo obisk na križarki »Glasgow«. Popoldne je mestni ljudski odbor priredil na čast admirala svečano kosilo v Park hotelu na Sušaku. Reška organizacija AFZ pa je priredila v Opatiji kosilo na čast njegovi soprogi, ki si je nato ogledala otroško bolnišnico v Opatiji, medtem ko je admiral obiskal ladjedelnico »Tretjega maja« na Reki in Titovo ladjedelnico v Kraljevcu.

Popoldne je bil prost dostop na križarko »Glasgow«, ki jo je obiskalo veliko število Rečanov. Križarka »Glasgow« je prispela na Reko s sredozemskega oporišča Malte. Križarka »Glasgow« je znana iz druge svetovne vojne. Zgrajena je bila l. 1937 v Glasgowu, po vojni pa so jo modernizirali. Ima 20.000 ton nosilnosti in brzino 32 milj na uro. —M.

Turistična konvencija med Jugoslavijo in Grčijo

Beograd, 25. junija. Turistična konvencija med Jugoslavijo in Grčijo, katere načrt so sprejeli uradni zastopniki za turizem, bo verjetno podpisana v začetku avgusta t. l.

Načrt konvencije so napravili v začetku t. m. v Atenah na sestanku turističnih zastopnikov Jugoslavije in Grčije. Pri tem so sklenili, da bodo uvedli avtobusno zvezo Atene—Dubrovnik—Atene. V Jugoslaviji bodo vozili avtobusi skozi Dvrdeljo, Peč, Kolašin, Titograd, Cetinje, Dubrovnik. Na tej progi, dolgi 1338 km, bodo vozili jugoslovanski in grški avtobusi.

Enofen sporazum o tarifah za prevoz ekspresnega blaga

Beograd, 25. junija. Na konferenci, ki je bila te dni v Atenah, so sklenili zastopniki železniških uprav Zahodne Nemčije, Italije, STO, Grčije, Turčije in Jugoslavije sporazum o tarifah za prevoz ekspresnega blaga. Z novim sporazumom, ki bo verjetno začel veljati septembra, so se strinjali tudi zastopniki avstrijskih državnih železnic.

Dosedanje ločene sporazume o tranzitu ekspresnega blaga med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo, Avstrijo, Italijo in STO je nadomestil ta enotni sporazum, kateremu sta se priključili tudi Grčija in Turčija. Grčija in Turčija, ki sta pred 8 meseci ustavili železniški promet z Bolgarijo, bosta dobili prvič po vojni skozi našo državo direktno tranzitno zvezo za ekspresno blago z Zahod. Nemčijo, Avstrijo, Italijo in STO.

Popravek

V Slovenskem poročevalcu so se nam dne 25. VI. 52. v članek pod naslovom »Meni gre za to, kaj porečejo gospodje onkraj meje« vrinile sledeče napake:

Stavek: Krajnik Lucijan pa priznava, da je po konferenci v Kobaridu... itd. se pravilno glasi: Prica Krajnik Lucijan je izpovedal, da je po konferenci v Kobaridu... itd.

Stavek: Edini smo si bili v tem da to more biti dr. Toroš ker smo vedeli da očitno sodeluje v oblasti, se pravilno glasi: Edini smo si bili v tem, da to ne more biti dr. Toroš... itd.

Dr. D. Savnik:

Pereči problemi francoskega kolonialnega imperija

Razmere v Tuniziji vplivajo na Alžir in Maroko

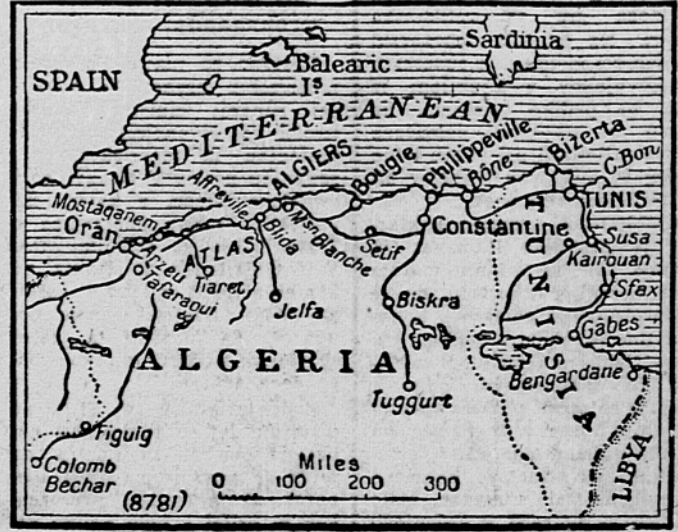
Ceprav gre mogoče samo za grožnje, da bi Francija zapustila Varnostni svet in druge odbore OZN v primeru, če bi Združeni narodi hoteli razpravljati o kolonialnih metodah Francozov in o upravičenih težnjah domačinov v Tuniziji, vendar nam takšno stališče daje resno misliti in nas opozarja, kakšnih sredstev in pritisoka se poslužuje francoska vlada, da bi ohranila svoje položaje v Severni Afriki. Vsakdo ve — in pariski vladajoči krogi še najbolj, da bi kakršna koli bistvena sprememba v Tuniziji imela nujno svoj vpliv še v Alžiru in Maroku, kar v končni posledici pomeni, da bi se Francija prej ali slej znašla brez svojih posesti v Severni Afriki.

Vse tri francoske posesti v Severni Afriki imajo namreč skupne bistvene poteze: vpliv

niziji in zaradi tega nacionalno osvobodilno gibanje ni tako splošno. To gibanje je toliko šibkejše, ker se je leta 1945 razbilo na dve struji: na »Gibanje za zmago demokratičnih pravic« (M. T. L. D.) in na »Demokratično zvezo za alžirski manifest« (U. D. M. A.). Obe skupini delujeta kot politični stranki, nista pa še združeni tako organizirani kot »Neo-Destour« v Tuniziji. Slabost tega gibanja pa je še v tem, ker kominformovci izkoriščajo na-

cionalne težnje Alžircev in svoje posebne in egoistične interese, ki se še zdalec ne vjemajo s težnjami naprednih Alžircev.

Marokanci niso pozabili položaj v Maroku je še slabši. Protektorat nad Alžirjem je bil razglašen leta 1912; etnična struktura govori o tem, da 300.000 Evropejcev vlada 8 milijonom muslimanom, od katerih je polovica Barbarov. Kakih 200.000 Židov igra dvorezno vlogo ki

pa je bolj naklonjena Francozom, kot pa domačim mohamedancem. Poleg tega je Maroko dežela, ki je razdeljena na tri dele: na francoski protektorat, na španski protektorat in na internacionalno mesto Tanger, ki ga upravljajo velesile. Domači delavci v Maroku še danes ne smejo ustanovljati svojih sindikatov, pač pa se lahko vključijo (šele po letu 1950!) v francoske sindikalne zveze. Francoske oblasti strogo nadzirajo snovanje marokanskih sindikatov, ker menijo, da bi organizacija sindikatov samo podprla organizacijo nacionalno-osvobodilnega gibanja, kajti za francoske kolonizatorje je spoučena primer Tunizije, kjer se sindikati ne borijo zgolj za gospodarske in socialne pravice, temveč tudi za politično neodvisnost. Francozi se Marokancev bojijo, ker dobro vedo, da je odkrit oboroženi upor, ki je trajal od okupacije vs do leta 1934, sicer trenutno zatrt, toda Marokanci se niso nikoli pomirili s svojo sedanjo usodo.

Kominformovci v dilemi

Med drugo svetovno vojno se je začelo tudi politično gibanje za neodvisnost Maroka. Leta 1944 je bila osnovana stranka za neodvisnost — »Istigla«, ki ima

svoje pristaše v vseh slojih, in je baje tudi marokanski sultan simpatizer tega gibanja. Istigla zastopa mnenje, da se morajo vsi trije deli Maroka združiti, velika pozornost pa je trenutno osredotočena na sindikalno organizacijo. Kot v Alžiru ima kominformovska C. G. T. prevladajoč položaj. Toda marokanski komunisti so trenutno v dilemi: direktive ki jih dobivajo iz Pariza, niso najprimernejše za Maroko; kominformovci bi namreč radi pridobili nacionalno-osvobodilno gibanje na svojo stran, toda v sindikatih so privrženci Istigla v veliki večini in vsak hip lahko prevzamejo vodstvo. Prav zaradi tega pa so znotraj C. G. T. v Maroku nasprotja posebno zato, ker se maroški delavci skušajo otresti zunanega — za njih škodljivega vpliva in osnovati samostojno marokansko sindikalno organizacijo.

Iz vsega navedenega ni težko napraviti zaključka, da so gospodarski in socialni problemi v Francoski severni Afriki tesno povezani s političnimi vprašanji, od katerih se dejansko ne dajo ločiti. Politična borba za neodvisnost je hkrati tudi boj za gospodarsko in socialno osvoboditev, kajti kar koli bi se Francozi poskušili ukreniti — bodisi z reformami, bodisi s silo — od-

Francija mora najti svojo bodočnost

In še en zaključek se vsiljuje sam po sebi: francoski kolonialni imperij se počasi, toda kljub temu vztrajno približuje svojemu zatonu. Z vsemi sredstvi si metropola, posebno še vladajoči pariski krogi prizadevajo ohraniti sedanji prejšnjega in v začetku sedanjega stoletja pridobljene čezmorske posesti, ki so bile doslej vir lahke eksploatacije. Toda današnja Francija ne more črpati svoje »slave« zgolj iz preteklosti, temveč se mora nujno ozreti tudi na bodočnost! Čeprav hoti Pariz za vsako ceno in ne glede na velike človeške in materialne žrtve zavreti razvoj, ki je prav tako kot v Severni Afriki kaže tudi v Indokini in morda jutri zopet na nemirnem Madagaskarju ali pa v počasi se približujoči Centralni Afriki, vendar govori o dejstvu o izraziti slabosti in šibkosti tistega kolonialnega imperija, ki so ga v Parizu po koncu zadnje svetovne vojne po britanskem zgledu preimenovali v »Francosko zvezo«.

Razstava devetih čipkarskih šol Slovenije

Iz idrijskih ručniških arhivov je razvidno naslednje o razvoju čipkarstva:

O prvih začetkih čipkarstva so le ugibanja in ustna izročila, ki si nasporetujejo. Znano pa je, da je bilo v letu 1834 v Idriji zasluška za čipke 4000 goldinarjev. Največ pa je pripomogla k razvoju čipkarstva Ivana Ferjančič iz Idrije (roj. 1859), na-

ter Veliki Dol pri Komnu, dve uri pešhoje do Trsta.

Po prvi svetovni vojni smo izgubili Primorsko, kjer je čipkarstvo živelo naprej. Toda italijanski trgovci niso kupovali idrijskih čipk, klekljanih iz značilnega 10-12 mm širokega idrijskega traku, pač pa so zahtevali čipke, spleteno iz ožjega, 4 mm širokega italijanskega traku, ki

na šole čipkarske vzorce ter svetujejo in vodi kontrolo nad izdelki s sodelovanjem Sveta za proizvodnjo in kulturo LRS.

Na razstavi lahko vidimo vrhunske izdelke 10-14 let starih deklic: pajčevinaste, klasične, geometrične, folklorne in cvetlične čipke, da se ne boste mogli odločiti, katere so najlepše.

Najenostavnejše so čipke, sklekjane iz traku, redkega ali gostega, ki je zvit in kroge, spirale, vijuge, liste itd. S pomočjo teh čipk si mora učenka pridobiti znanje in ročno spretnost za fine cvetlične ali pajčevinaste čipke.

Se nekaj »Doms«, državnih prodajni zavod za domačo in umetno obrt v Ljubljani, skrbi za čipkarski material in odkup čipk. Ustanavlja 14-dnevne čipkarske tečaje, kjer se odrasle delavke učijo novih vzorcev. Res skrbi za razvoj čipkarstva, vendar bi spriču svojih velikih možnosti lahko skrbel še bolj, da ne bi zmanjkalo sukanca in naročil ter da bi čimprej nakazoval denar za izdelke.

Zasluge čipkarice za njihovo precizno delo je res majhen: 6 do 10 din na uro. Za fin prtiček premera 25-30 cm, ki jih boste videli na razstavi, potrebuje odrasla delavka od 80 do 110 ur in dobi zanj od 600 do 1100 din.

Tudi davek na čipke je prevelik, mislim, da 50 odstotkov, zato so čipke kljub majhnemu zaslužku drage.

Odgovorni činitelji bi morali vedeti, da bi večina starih ženic, ki se sedaj preživljajo s čipkarstvom, brez tega zaslužka prišla v breme socialističnega krststva.

Jugoslovansko kolo v čipkah: šest bratskih republik v narodnih nošah

darjena čipkarica, ki se je šla izpopolnjevati v čipkarstvo v Kongsberg na Tirolsko. Ko se je vrnila domov, je začela izdelovati nove vzorce, ki so odprli idrijskim čipkam pot na svetovni trg. Ona je leta 1876 ustanovila v Idriji čipkarsko šolo. Ker je kupčija s čipkami v Idriji čedalje bolj cvetela, ki na Dunaju postali pozorni na daljno Idrijo in je avstroogrška država prevzela kupčijo s čipkami v svoje roke. Odprli so čipkarsko centralo na Dunaju in od tu propagirali čipkarstvo po vsej Evropi.

Iz Idrije se je razširilo čipkarstvo v vso njeno okolico, v Poljansko in Selško dolino in po hribih tja do Gorice. Zadnji postojanki čipkarstva na Primorskem sta Cepovan nad Gorico

se vije in vije v neskončnost, ne da bi med svojo potjo orisal kak pravični lik ali cvetlice, listje in živali kakor idrijski. Kljub temu, da pri tem traku ni potrebno skoraj nikakršno znanje čipkarstva, so se ga ženske nerade oprile, toda zmagal je trg. V teku 30 let so žene pozabile že vse čipkarske vrvine in jim je ostal le italijanski ozki rici. Čipkarska šola v Idriji si je nepravstno prizadevala poglobiti znanje čipkarstva, toda ker trg ni zahteval lepših proizvodov, šola ni zmagala.

Na naši slovenski strani pa je čipkarstvo ubiralo svojo pot. Iz preprostega idrijskega risa so vzbrstle čudovite čipke, prava cvetlična polja, cvetoči grmiči, prepleteni s pajčevino v jutranji rosi — res vsega tega in podobnega se spomniš ob pogledu na te čipke.

Po osvoboditvi je nekaj bistrih in preizkušanih partizanskih mamic začelo širiti čipkarstvo. Na svojo lastno iniciativo so ustanovile čipkarsko šolo v Materiji, dve uri pešhoje do Trsta, Velikemu Dolu pri Komnu, Ilirski Bistrici, obnovile šolo v Cepovani, ustanovile zimске tečaje v Dolu in Oteljci ob veliki podpori okrajnih ljudskih odborov.

Tako je danes v Sloveniji 9 čipkarskih šol, v katere zahajajo redne učenke od 5. do 13. leta starosti in izredne starejše, ki potrebujejo pouka in izpopolnitve znanja čipkarstva ob novih vzorcih.

Čudovite izdelke teh šol lahko vidite v Ljubljani na razstavi v Mali galeriji in v šolskih prostorih na Novem trgu.

Šola za umetno obrt je matica vseh zunanjih čipkarskih šol. Ona jim je dala učni načrt, v katerem so vključene vse čipkarske vrvine, nadalje pošilja

Kaj delajo množične organizacije v Loškem potoku?

Na objavljeni dopis o planjevanju mladine v Loškem potoku smo prejeli odgovor iz vrst prostevnih delavcev v Loškem potoku, v katerem potrjujejo, da je položaj zares tako žalosten, kakor ga je nastal zaradi funkcionarstva starejših ljudi, planjevalcev mladine, zaostajati oče naši šolska mladina. Na zadnji vesnici so napajali otroke starši sami z vinom čez polnoč, čeprav za hrano in šolske potrebščine večkrat ni denarja. Vse te ugotovitve za nas niso nove, pravijo v svojem odgovoru. S predavanji na roditeljskih sestankih sezanjajo učitelji in profesorji stare s pravilnim načinom vzgoje. Na vseh roditeljskih sestankih je bilo govora o planjevanju i o škodi, ki jo povzroča alkohol zdravju, gospodarstvu in ljudski morali. »Pionirje« zaposlujemo s kulturno-prosvetnim delom. Poleg iger v zimskem času so učitelji pripravili prav lepe nastope za vse proslave. Njihov trud pa ne najde priznanja, ker poleg stalnih plačevcev tudi razni funkcionarji raje posedajo po gostinjah in v dvoranah gledališki igri je pijana mladina vdrla v prosvetno dvorano in skoraj onemogočila predstavo. Okrajna ljudska skup-

šina je sprejela sklep, da gostinski obrat ne smejo voditi plačevalci mladotolmarnikom, toda ostalo je samo pri razlagu na občinskih sejah, nihče pa tega sklepa ne izvaja, ker jim je pač gostilna podjetje in tem bolje uspeva, čim več je pivcev. Na občinski odbor, da bi se sklep okrajne skupščine o prepovedi točenja alkohola in plač mladini najstrožje izvajal? Mislimo, da bo treba temeljito preveriti loško-potoško organizacijo in iz nje izločiti ljudi, ki jim je bolj pri srcu prospek gostilne kot pa kulturni dvig in napredek delovne ljudstva.

Takih nočejo v svoji sredi

Metoda Rustja, dijakinja III. letnika na učiteljsku v Tolminu se je nedavno lotila za bodočega prosvetnega delavca na vasi dokaj nečastnega dejanja. Pisala je namreč v tujino pismo, v katerem opisuje storiščno stanje, ki vlada na to-

minskem učiteljsku. Dalje piše o političnem in ideološkem pritisku na dijake, ki se morajo dvakrat na teden prisilno udeleževati političnih predavanj in podobno. Sirjenje takih neresničnih vesti nedvomno dokazuje, da omenjena dijakinja ne spada v tako ustanovo, ker se vzgajajo bodoči učitelji naših otrok. Proforski zbor učiteljskega združenja je popolnoma upravičeno izključil za stalno iz vseh učiteljskih v državi, brez pravice do opravljanja privatnih izpitov.

Vsi dijaki na učiteljsku so z razumevanjem in odobravanjem sprejeli sklep proforskega zbora in se sami sklenili, da tudi v bodoče v njihovih vrstah ne bo prostora za ljudi, ki so sovražno razpoloženi do naše socialistične domovine. S tem sklepom so dijaki tolminskega učiteljskega nedvomno dokazali svojo visoko politično zavest in predanost socializmu, ki jo so v preteklosti često dokazali tudi z drugimi dejanji. Omenjena dijakinja Rustja je pošljala v tujino neresnične vesti predvsem zato, ker ji ni prijala enotnost dijakov in njihova napredna stremjenja za vzgojo zavrednega in poštenega državljanca naše socialistične domovine.

Nov planinski dom na Boču

Planinski dom pod Bočem je letošnje dogradilo planinsko društvo v Poljanah. Dolga leta je bila želja planincev okolice Boča, da si na tej edinstveni gori postavi primerno postojanko, ki bo nudila turistom zavetje na njihovih izletih. Boč leži severno-zahodno od Rogoške Slatine. Na vrhu je lepa razgledna točka, kjer najdemo tudi zgrajen razgledni stolp. Do stolpa se iz Poljan mimo Sv. Miklavža, po Babi ali strma pot čez Skalje, v varjante so iz Kostričnice, iz Rogoške Slatine, iz Makol ter iz Studence. Nov planinski dom bo slovesno izročen planincem v nedeljo, 6. julija 1952, na kar že sedaj opozarjamo izletnike, da si rezervirajo ta dan za posej Boča.

Dan vstaje v Beogradu

Na dan vstaje srbskega naroda 7. julija bodo v Beogradu številne manifestacije in prireditve, razstave in športna tekmovanja. Na dan proslave bodo odkrili spomenik padlim borcem. V drugih mestnih občinah bodo člani Zveze borcev in prebivalci obiskali družine in otroke padlih borcev ter urečili grobove padlih rodoljubov.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

Varilni tehniki zbirajo znanje

Skoraj ob obletnici svojega obstoja je Društvo za varilno tehniko LRS izvedlo eno do sedaj najpomembnejših akcij za doseg svojih ciljev — za strokovno izpopolnitev članstva pri uporabi moderne varilne tehnike, ki dobiva v inozemstvu vedno obširnejše delovno področje in je spriču možnosti prihrankov na materialu in času na današnji stopnji industrializacije naše države za nas še prav posebno pomena. Mladostno društvo varilnih tehnikov, ki je ves ta čas z enakim namenom vzdrževalo živahne stike z inozemskimi strokovnjaki krogi, predvsem z Avstriji, je za isti namen to pot pridobil enega vodilnih strokovnjakov te panoge, inženirskega konzulenta za varjenje in variene konstrukcije ter predavatelja na dunajski in graški tehnični visoki šoli, ing. Hansa Melnarčiča, ki je sedaj v prvi polovici junija mudil v Ljubljani in

imel pod okriljem društva v fizikalnem inštitutu na ljubljanski univerzi ciklus predavanj (40 ur) o tej temi, ki jih je spremljalo še okoli 400 diplomoizv. Vzlic celodnevne delovne sile, 12 dni je to bogato znanstveno gradivo poslušalo nad 100 varilnih tehnikov in inženirjev iz vse države, največ pa iz Slovenije in Srbije.

Ni namen teh vrstic spušhati se podrobneje v zredno dostopno in tudi strokovno nemalo zahtevno snov, ki jo je predavatelj obravnaval z veliko rutino in do vseh potankosti izčrpano — ki to društvo storilo samo, ki je poskrbelo tudi za to, da bo materialja v besedi in sliki ostala ohranjena čim izvirnejša — toda pokazati hočemo le na nekatera najizrazitejša poglavja iz kompleksa prav o tem kaj zahteva sodobna varilna tehnika od konstruktorjev in kako leta in obratni inženir ravna, da lahko po-

V Žireh bodo zgradili največji združni dom v Sloveniji

Ziravci so bili še med okupacijsko poštvovalni borci za osvoboditev. Okupator se jim je maščeval s krutim razdeljevanjem. Po osvoboditvi so se marljivo lotili obnove, zgradili pa so tudi mo-

delno tovarno čevljev, novo dvo-dvostropno šolo in več drugih javnih poslopij, za kar so življali ogromno prostovoljnega dela vrednosti več milijonov. Lotili so se tudi zgraditve združnega doma, toda zaradi pomanjkanja delovne sile in gradiva so dela zastala. Letos pa so sklenili, da morajo tudi združni dom podstrati. Pri delu marljivo pomagajo delavci in kmetje. Z zgraditvijo združnega doma bo rešen tudi problem prostorov za kulturno-prosvetno udejstvovanje, ki se dosedaj zaradi pomanjkanja primernih prostorov ni moglo prav razmahati.

M. L.

Iz naših krajev

SEVNICA. Dne 22. in 23. junija je bil v Sevnici razstava vaje-niških izdelkov. Razstavljali so vajenci mizarske, kovinarske in šiviljske stroke ter iz kopitarne. Med mizarji sta zbuljala posebno pozornost lična izdelka Kuneja in Lisa, žensk pa svet pa se je zanimal za šiviljske izdelke vajenk pri Pečarju. Pogrešali pa smo izdelke čevljarjskih vajencev. — Razstava je bila za Sevnitanke priložnost presenečenje in zato tudi dobro obiskana.

F. K.

Kranjska mladina ob svojem prazniku

Z svojo kulturno prireditvijo so kranjski učenci v gospodarstvu dne 23. junija pokazali velik napredek. Kulturna prireditve se je začela z zanosno in učinkovito deklaracijo Zupančičeve pesmi: »Osvoboditeljem«. Nastopili so še mnogi drugi mladinci, med drugim trije industrijske šole »Iskra«, mladinci industrijske mlekarške šole iz Cirk itd. Učence v gospodarstvu je na prireditvi v imenu MK KPS Kranj ter delovnih kolektivov pozdravil tudi sekretar komiteta tov. Andrej Brovč.

Otroške doklade so namenjene otrokom!

Na zadnjem zasedanju slovenskega konjskega področnega odbora sindikalnih podružnic lesnih delavcev je bilo precej govora tudi o planjevanju gozdnih delavcev v Lukovici na Boču, kar kvart ugod vsega tamošnjega prebivalstva. Nekaterim za planjevanje ne zadostuje samo plača, marveč pozebujejo po grju tudi vse otroške doklade. Meč, tako spada tudi gozden manipulant Jakob Petrič, ki ima pet otrok in dobi kar 15 tisoč din na otroških dokladah na mesec. Toda otroci od tega nimajo dosti kaj. Zalostno je, da tudi njegova žena ni nič boljša. Sklenili so, da bodo sindikalne podružnice vse take primere raziskale in ukrenile, da bodo otroške doklade prišle res v prid otrokom, ne pa planjancem! Tako naj bi storili tudi druge sindikalne organizacije.

L. V.

Koloradski hrošč v Ribniški dolini

Do letošnjega junija v Ribniški dolini ni bilo koloradskega hrošča. Sedaj pa ga kar po vrsti odkrivajo na vseh koncih in krajih. Od vsi, ki spadajo v Ribniško občino, je v Otavah došel že ni pojavil. Povsod so organizirali dnevene pregledne okužene krompiriške ostala krompiriška na množično pregledujejo za vedno odprta. Vseh so ustanovili posebno odbora, ki so rešili otroke in zdrava te rejeni občinski komisiji. Skodro-ljivi hrošč se je povsod pojavil v tolikšnem številu, da ne zadostuje samo obranje in bodo za-četki s škropljenjem. Na namen nameravajo nabaviti motorno škroplilnico. Prebivalstvo se za-vedo o nevarnosti koloradskega hrošča in vestno izpolnjuje vsa navodila občinske komisije.

F. T.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»Sen kresne noči« v Kranju

»Sen kresne noči, ta prelestna tvorba na Krištofeje poetične fantazije, ta vesela pravljica in sanja. Nastal je tak kapkada — kakor vselej pri taki uprizoritvi — predvsem izrazito scenografski problem: izhodisce mora biti tesna naslonitev na prirodno drevo; vendar je treba igralni prostor čim bolj razširiti, kar je mogoče zanašanje na kontrast svetlobe na igralnem prostoru in temo v okolici in ozadiju ne zadošča; vrhu tega je treba označiti različna prizorišča, in premišljati, kako v prostoru ob Riniži, za sveti pridošni so prejeli od gozdne uprave priznanje in denarno nagrado. Zelo pa bodo kočevski pionirji zalovali za svojo priljubljeno voditeljico, Anko Lovčičinovo, ki je šest let poživljala pridošni in vestno vodila okrajno pionirsko organizacijo. Na novem službenem mestu ji žele obilo uspeha.

»La Jugoslavija« - 91 let

Družini Kernev in Dobnik v Zgornji Siski praznujeta danes lep in redek jubilej. Njihova mati in stara mati Marija, doma iz Trsta, je žila, zdrava in še tako krepka, da celo še vedno sama gospodinja, dopolnila 91 let.

Marija Kernev roj. Dolgan, je v svojem življenju užila več slabega kakor dobrega, predvsem zato, ker je bila vedno in povsod zavredna in neutrstašna Slovenka. Ko ji je pred 58 leti umrl mož — delavec, si je pomagala na ta način, da je sama, čeprav ženska, odprla v tržaškem predmestju sv. Ivan skromno gostilno z imenom »Balkan« in jo vodila do leta 1922, ko je morala zaradi groženj italijanskih socialistov, da ji jo bodo zažgali, in zaradi njihovih dejanskih napadov, opustiti in jo prodati za polovično ceno. Se prej pa je mo-

»La Jugoslavija« - 91 let

raja odstraniti z nje napis »Balkan«, ki ga italijanska sovistična in drhal ni mogla prenesti. Kmalu zatem ji je zbolel sin odnik dr. Josip Kernev, prav tako neustrašen in zaveden Slovenec, ter je z njim vred živela nekaj let v veliki bedi, dokler se ni leta 1929, tik pred svojo smrtjo, pridiljen zaradi bove, preselil v Jugoslavijo, nakar je prišla v Ljubljano tudi ona. Kako zavedna je bila ta slovenska žena, nam priča med drugim tudi to, da so jo njeni italijanski sosedje imenovali »la Jugoslavija« in se norčevali iz nje, češ: »la Jugoslavija gre«, kadar so jo videli, da gre v trgovino ali mesnico. Kakor v času svojega bivanja v Trstu, je bila neutrstaša tudi v času okupacije ko so v njeni hiši našli zavetje ilegalci, nekaj časa pa tudi ciklostilna tiskarna.

Hrabri in zavedni slovenski ženi Mariji Kernev, ki je v svojem, prebivalnem in delovnem življenju domovine zelo bogatemu življenju med drugim sprevredila tudi najzadnjaška vloga katoliškega klera in mu še pred dolgimi desetletji na vedno odprta. Vseh so ustanovili posebno odbora, ki so rešili otroke in zdrava te rejeni občinski komisiji. Skodro-ljivi hrošč se je povsod pojavil v tolikšnem številu, da ne zadostuje samo obranje in bodo za-četki s škropljenjem. Na namen nameravajo nabaviti motorno škroplilnico. Prebivalstvo se za-vedo o nevarnosti koloradskega hrošča in vestno izpolnjuje vsa navodila občinske komisije.

F. T.

»La Jugoslavija« - 91 let

»La Jugoslavija« - 91 let. Družini Kernev in Dobnik v Zgornji Siski praznujeta danes lep in redek jubilej. Njihova mati in stara mati Marija, doma iz Trsta, je žila, zdrava in še tako krepka, da celo še vedno sama gospodinja, dopolnila 91 let.

Marija Kernev roj. Dolgan, je v svojem življenju užila več slabega kakor dobrega, predvsem zato, ker je bila vedno in povsod zavredna in neutrstašna Slovenka. Ko ji je pred 58 leti umrl mož — delavec, si je pomagala na ta način, da je sama, čeprav ženska, odprla v tržaškem predmestju sv. Ivan skromno gostilno z imenom »Balkan« in jo vodila do leta 1922, ko je morala zaradi groženj italijanskih socialistov, da ji jo bodo zažgali, in zaradi njihovih dejanskih napadov, opustiti in jo prodati za polovično ceno. Se prej pa je mo-

»La Jugoslavija« - 91 let

»La Jugoslavija« - 91 let. Družini Kernev in Dobnik v Zgornji Siski praznujeta danes lep in redek jubilej. Njihova mati in stara mati Marija, doma iz Trsta, je žila, zdrava in še tako krepka, da celo še vedno sama gospodinja, dopolnila 91 let.

Marija Kernev roj. Dolgan, je v svojem življenju užila več slabega kakor dobrega, predvsem zato, ker je bila vedno in povsod zavredna in neutrstašna Slovenka. Ko ji je pred 58 leti umrl mož — delavec, si je pomagala na ta način, da je sama, čeprav ženska, odprla v tržaškem predmestju sv. Ivan skromno gostilno z imenom »Balkan« in jo vodila do leta 1922, ko je morala zaradi groženj italijanskih socialistov, da ji jo bodo zažgali, in zaradi njihovih dejanskih napadov, opustiti in jo prodati za polovično ceno. Se prej pa je mo-

»La Jugoslavija« - 91 let

»

Vodstvo salezijanskega reda v Torinu - gnezdo iredentizma

Veliko prahu v Trstu je dvignila afera okrog salezijanskega duhovnika — Slovenca — Cvetka. Samo zaradi tega, ker je v Trstu slovensko pridigal. Tržaški škof Santin, videč polno cerkev slovenskih vernikov, je od Cvetka zahteval, da takoj zapusti Trst. Ker ni imel urejenega potnega dovoljenja, je Cvetko nadaljeval z dušnopastirskim delom, dokler za izselitve ne bi dobil potrebnega dovoljenja. Toda Santin in vodstvo salezijanskega reda v Torinu tega nista mogla trpeti. Zato so Cvetka suspendirali na divinijo.

Pred kratkim je tržaški škof Santin obiskal vodstvo salezijanskega reda v Torinu. Utrditi je bilo treba italijansko-iredentistično linijo v tem vodstvu, posebno še sedaj, ko se bo v kratkem v Torinu sestal generalni kapitelj salezijanskega reda, in rešiti je bilo treba vprašanja zastran salezijancev v Trstu, da bodo dali Santinovi fašistični gonji več opore in da se suspendirajo vsi slovenski salezijanci po vzgledu Cvetka, če bi se držnili v Trstu slovensko pridigati. Salezijanski generalni kapitelj mora dati takšne rezultate, ki bodo Santinu v oporo pri njegovi pravični borbi za razširjanje Kristusovega nauka.

Posvetovanja so potekala sv duhu krščanske ljubeznivi. Tudi rezultati niso izostali. Vodstvo reda je dalo nalog vodji salezijancev v Trstu Zigiottiju, da ne sme v salezijanski zavod v Trstu sprejeti, niti prenočiti nobenega Slovenca. Pod vodstvom Don Tirroneja se v Torinu vrše priprave za generalni kapitelj pod geslom: »Trst je italijanski, Italija je za Trst žrtvovala pol milijona vojakov«. Salezijanske revije prinašajo članke pobeglega vojnega zločinca dr. Blatinika in drugih belogardistov proti novi Jugoslaviji, vse s ciljem, da se podpre pravičnica

Santinova borba za razširjanje Kristusovega nauka. Takšno Santinovo delovanje je na las podobno delovanju vojnega zločinca škofa Rožmana, ki je suspendiral partizanske duhovnike. Iz istih razlogov sta bila ekskomunicirana tudi prof. Lampret in župnik Bajt. Danes pri nas ni več človeka in tudi ne duhovnika, ki bi verjel v bajko o potrebi ekskomunikacij, suspenzov in preganjanja duhovnikov-članov CMD iz verskih razlogov. Danes je vsakemu potnemu državljanu jasno, da so to politični posegi Vatikana in zastopnika nunciature msgr. Oddaja s ciljem rušitve FLRJ in formiranja srednjeevropske katoliške federacije. Za takšno svoje delo pa rabijo pri nas duhovščino, ki bi s kričanjem o preganjanju vere podprla njihovo stremeljenja.

In salezijanci? Spijionsko delovanje zastran salezijancev v Trstu, da bodo dali Santinovi fašistični gonji več opore in da se suspendirajo vsi slovenski salezijanci po vzgledu Cvetka, če bi se držnili v Trstu slovensko pridigati. Salezijanski generalni kapitelj mora dati takšne rezultate, ki bodo Santinu v oporo pri njegovi pravični borbi za razširjanje Kristusovega nauka.

vanje dr. Blatinika v času NOB in danes, ki iz Rima organizira pri nas spijsko mrežo, je razkrito. Rakovniški samostan s svojimi brošurami je bil gnezdo bele garde. Delovanje salezijanskega predstojnika v Sloveniji Spaña je tudi danes na popolnoma isti liniji.

Spričo takšnega stališča salezijancev v Torinu in salezijanskega vodstva v Sloveniji za časa okupacije in po osvoboditvi, je potem tudi razumljiva vloga predstojnika salezijanskih bogoslovcev v Ljubljani, ki je preko ilegalnih kurirjev s pobeglimi salezijanci vzdrževal zveze in je delal ter še vedno delo po njihovih navodilih. Takšno njegovo delovanje se odraža — razumljivo — na njemu podrejenih bogoslovcih. Opravičena je torej trditve javnosti, da tu nekaj ni v redu.

Saša Vrbovec.

Kdaj bo gospod Vovk prenehal s svojimi provokacijami

Jesenjski delavci so sporočili gospodu Vovku, naj ne hodi na Jesenice birmovati in izživljati ljudi, ki so ogorčeni zaradi vloge, ki jo je odigral v zadnjem času. Našli delavci so namreč dobro poučeni o okrožnicah, ki jih je gospod Vovk izdal, in njihovemu političnem ozadiju. Zato so mu jesenjski delavci zraven tega povedali še, da ga bodo prisiljeni poslati tja, od koder bo prišel, če ne bo upošteval njihovega opozorila. Toda gospod Vovk ni poslušal tega opozorila in je preteklo nedeljo kljub temu prišel na Jesenice. Verjetno je mislil, da bo s tem opravil eno svojih »junaških dejanj in da bo na ta način postal »smučenik«, da bi tako njegovi somišljeniki dobili vsaj nekak »argument« v njegovem preganjanju vere. Toda pri

nas ne preganjamo vere, temveč samo tiste, ki jim je vera le krinka za sovražno in protijudsko dejavnost. Zato tudi delavci niso pustili gospoda Vovka v nedeljo na Jesenice. Čeprav je imel očiten namen provocirati, se mu to ni posrečilo, ker ga je velika množica delovnih ljudi mirno in dostojanstveno zavrnila in poslala nazaj v Ljubljano. Tako se je gospod Vovk le osmešil in namesto da bi postal junak in »smučenik«, je odigral dokaj klavarno vlogo neuspešnega provokatorja. Smatramo, da je gospod Vovk namenoma poskušal izzvati incidente in še enkrat obojamo take postopke, ki nimajo drugega namena, kot dati sovražnikom Jugoslavije »argument« o preganjanju vere pri nas.

Na desetine milijonov škode zaradi toče v Sloveniji

Pretekli četrtek in petek je padala v mnogih krajih Slovenije izredno huda toča, združena skoraj povsod tudi z viharjem in močnim dežjem. Tako poročajo iz Gornje Savinjske doline, da je toča samo v občini Ljubno napravila več milijonov škode. Toča je v Ljubnem in okolici padala v četrtek in petek. Najbolj so prizadeti vasi Okonica, Melišče in Radmirje. V okolici Rečice od Savinji so prizadete vasi Dol-Suha, Poljane in Okonina. V vasi Dol-Suha je toča poškodovala tudi veliko streh. Istega dne je klestila toča

tudi v Mozirju in okolici. Samo na gospodarskih poslopih in hišah je napravila okoli 7 milijonov škode. Najbolj so prizadeti kraji Mozirje, Brezje, Radegunda, Libija, Lepa njava in Loke. Posevki so prizadeti na površini približno 260 hektarov, streh pa je razdejanih pri 183 gospodarstvih. Potrebno bi najmanj pol milijona nove strešne opeke. Skupno cenijo škodo na 25 milijonov din.

Podobno veliko razdejavanje je toča napravila v Komendi in

s toča je ruvalo drevesa, razbilo mnogo okenskega stekla, sklestilo sadje, uničilo žito, koruzo in hudo poškodovalo krompir. Tudi fižol je tako hudo prizadet, da ga je treba na novo sejati. Toča je obiskala tudi Grosuplje in okolico. Škoda na vsem tem področju še ni ocenjena.

Neurje ni prizaneslo tudi novomeškemu in črnomeljskemu okraju. V novomeškem okraju je toča prizadela zlasti Novo mesto samo in del njegove okolice. Prizadete so bile zlasti vasi Prečna, Gotna vas, Brunšica, Trška gora, Mirna peč in St. Jernej. Poškodovana so zlasti žita, koruza, krompir, vinogradi in sadno drevje. Hudo so prizadeta tudi državna posestva v Zalogu, Grabnu, na Grmu itd. Škodo cenijo na več deset milijonov dinarjev. Črnomeljski okraj je toča obiskala samo na njegovem najbolj vzhodnem koncu, vendar nam obseg škode še ni znan. Prizadeta je posebno hudo okolica Karlovca v sosedni republiki Hrvaški.

O divjanju toče poročajo tudi iz Podlehnik v ptujskem okraju. Enako poročajo o precejšnji škodi zaradi toče iz Spodnje Vipavske doline in iz Brd. Celotolminci, ki točo zelo redko doživijo, nam poročajo, da jih je obiskala kar dvakrat po vrsti, in sicer 15. in 19. t. m. Obakrat je klestila v širokem pasu med Krnom in Rdečim robom ter Matajurjem. Prizadete so zlasti vasi Krn, Vrsno, Selce, Kamno, Libušnje, Smast, Idriško, Perati, Avsa, Selišče, Gaberje, Dolje in Cadrg. Prizadeti so tako travniki kakor njive. Tudi v sadovnjakih letos ne bo pridelka.

Končno naj zabeležimo, da je v četrtek in petek klestila toča tudi nad Frankolovim in Črešnjicami v okraju Celje-okolica. Prizadete so zlasti vasi Brdce, Črešnjice, Lindek in Lipa. Nad Konjiško goro se je utrgal oblak in je voda, ki je pridrla z gorovja, poškodovala na več krajih novo cesto Frankolovo-Črešnjice. Neurje tudi ni prizaneslo gradnji ceste v Rovah, kjer je voda napravila za nad 200.000 din škodo.

Ogromna škoda po toči v mozdinskem okraju 1. okleščeno žito

Mostah v okolici Kamnika. Občutno je prizadeta tudi neposredna okolica Ljubljane, in sicer pas od Dobrave preko Crne vasi, čez Lavrico, Orle, Sostro in Zgornji Kašelj. Neurje

Doječe matere bodo kljub skrajšanemu delovnemu času prejemale polno plačo

Svet za ljudsko zdravje in socialno politiko vlade FLRJ pripravila načrt uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o zaščiti nosečih in doječih mater v delovnem razmerju.

Po načrtu te uredbe bodo imele doječe matere, ki so v delovnem razmerju, pravico do skrajšanega delovnega časa po 4 ure dnevno, v izjemnih primerih pa lahko znaša delovni čas tudi le 3 ure. Pravico do tako skrajšanega delovnega časa bodo imele doječe matere 6 mesecev po porodu, kakor je bilo že doslej, v primeru potrebe pa se lahko po navodilu zdravnika podaljša ta rok do 8 mesecev.

Doječe matere, ki so delale v skrajšanem delovnem času po 4 ure, so dobivale doslej polno plačo, tiste pa, ki so delo pre-

kinile, pa 75% svoje plače. Naloga uredbe pa določa, da bodo poslej prejemale doječe matere polno plačo, ki jo bo izplačevalo podjetje. Razlika bo le v tem, da bo zaslužek plačevalo podjetje, razlika med dejanskim zaslužkom in polno plačo pa bo šla v breme socialnega zavarovanja.

Nova uredba razen tega določa, da doječe matere ne smejo delati več kot 4 ure dnevno, hoditi neprekinjeno ali s prekinitvami. S tem, da bodo delale samo 4 ure in dobivale za to polno plačo, se bo gotovo izboljšal efekt njihovega dela, razen tega pa bodo imele več časa, da se bodo lahko posvetile svojim otrokom.

Nova uredba bo uveljavljena v najkrajšem času.

Dnevne vesti

KOLENDAR
Četrtek, 26. junija: Gruda, Viglji, Petek, 27. junija: Bna, Ledislav.

SPOMINSKI DNEVI
26. VI. 1869. — Rojen danak pisatelj Martin Andersen Nexø, ki je septembra 1946 obiskal Ljubljano in ostalo Jugoslavijo.
26. VI. 1881. — Rojen v Ihanu pri Domžalah jezikoslovec Anton Breznik.
26. VI. 1944. — Kozaški odred napade sovražno kolono na Planini nad Sevnico. Velik vojni plen.
26. VI. 1945. — 55 narodov je podpisalo ussavnno listino Organizacije združenih narodov, med njimi tudi FLRJ.

Dr. Siladžić, specialist za kožne in spolne bolezni ordinira od pol 15-16. Ljubljana, Miklošičeva cesta 18.
Na fakulteti za arhitekturo TVS je bil diplomiran za inženirja arhitekture Dušan Moškun. Cestitam. Tovariši! 4034-n

Otorinolaringološka sekcija SZD ima 2. redni letni sestanek dne 27. junija ob 19 v knjižnici dermatološke klinike. Program: Delo sekcije. Referat: post operativne bolezni. 4025-n

Medicinska visoka šola v Ljubljani sprejema prijave novincev do 30. junija. Razgovori, določeni v natečaju, bodo v prvi polovici julija. Kandidati bodo povabljeni na razgovor pisмено. 4027-n

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov LRS vabi svoje člane, da se udeležijo ogleda notranjosti zgradbe in ureditve studijev »Radia Ljubljana« dne 27. junija. Zbrališče pred poslopjem v Tavcarjevi ulici ob 16. uri. 4028-n

Glasbena šola SKUD »Jože Mokriš« priredi v petek 27. t. m. ob 20 javno produkcijo učencev klavirskega, kitarskega in harmonikarskega oddelka. Ljubitelje kitarskega ne izdaja nobenega blaga. Novi naslov ter pričetek rednega poslovanja bomo objavili v dnevnem časopisu, čim nam bodo nazkazani novi poslovni prostori. 4032-n

Kemoservis, Ljubljana, Titova cesta 25a sporoča svojim cenjenim odjemalcem, da zaradi priprav za selitve od 27. junija pa do nadaljnjega ne izdaja nobenega blaga. Novi naslov ter pričetek rednega poslovanja bomo objavili v dnevnem časopisu, čim nam bodo nazkazani novi poslovni prostori. 4032-n

Grosistično podjetje EKONOM, Ljubljana, Titova 12, obvešča vse svoje cenjene odjemalce, da bodo skladišče v dneš 30. junija in 1. julija zaradi inventure zaprta in se oba dneva ne bo izdajalo nikakega blaga. 4032-n

Kemoservis, Ljubljana, Titova cesta 25a sporoča svojim cenjenim odjemalcem, da zaradi priprav za selitve od 27. junija pa do nadaljnjega ne izdaja nobenega blaga. Novi naslov ter pričetek rednega poslovanja bomo objavili v dnevnem časopisu, čim nam bodo nazkazani novi poslovni prostori. 4032-n

GLEDALISČE OPERA

Četrtek, 26. junija ob 20.30: Verdi: »Trubadur«. Predstava na letnem odru v vrtu Doma JLA, Miklošičeva cesta. Izvem in abnoma reda B.
Sobota, 28. junija ob 20.30: Sutermeister: »Romeo in Julija«. Predstava na letnem odru v vrtu Doma JLA. Abonmajski redov A, D in G.
Nedelja, 29. junija ob 20.30: Gior-dano: »André Chenier«. Izvem

PREDŠNOVO GLEDALISČE KRANJ
Petek, 27. junija ob 21: Shakespeare: »Sen kresne noči«. Premiera.
Nedelja, 29. junija ob 21: Shakespeare: »Sen kresne noči«. Izvem.
Ponedeljek, 30. junija ob 21: Shakespeare: »Sen kresne noči«. Vsi abonmaj A, terek, petek in izvem, v prodaji še 400 sedežev.
Torek, 1. julija ob 21: Shakespeare: »Sen kresne noči«. Izvem. Vse predstave so na prostem »Na Planini«. — Zaključek sezone!

PREDAVANJA

Društvo arhitektov Slovenije vabi na predavanje arh. Ljuba Humečka, ki bo v petek 27. junija ob 20 v Fizikalni predavalnici Univerze o študijskem potovanju po Švic, Švedski in Finski spremljano s skioptičnimi slikami. 4033-n

RADIO

SPORED ZA ČETRTEK
Poročila ob 5.15, 6.00, 7.30, 15.00, 19.30 in 22.00. — 5.00-7.00 Pester glasbeni spored — vmes ob 5.20 do 5.25 Objava dnevnega sporeda. 5.50-6.00 Jutrnanja telovadba. 6.30 do 6.40 Pregled tiska in radijski

Hoteli

Jadran in Park Reka-Sušak

nudijo vsem domačim gostom, ki se poslužujejo penzionskih - gostinskih uslug (kompletan penzion ali enodnevni obrok prehrane) najmanj 5 dni 10% popusta, za najmanj 10 dni pa nadaljnjih 5% popusta. Osebe, ki imajo pravico do predpisanih popustov na letnem odmoru (40% oziroma 60% popusta) pravtako uživajo gornje popuste. Izkoristite ugodne cene penziona! — Rezervirajte pravočasno!

Hotel JADRAN od 480 do 580 dinarjev.
Hotel PARK od 580 do 680 dinarjev.

VSE INFORMACIJE DAJETA UPRAVI HOTELOV.
Telefon 32-69.

LES — LJUBLJANA priredi

1. veliko razstavo pohištva
od 2. do 10. julija 1952 v Ljubljani, Bežigradska gimnazija.

VSAM DAN BO IZZREBAN EN KAUC OD PRODANIH VSTOPNIC!
Zreban je dnevno ob 17. uri na razstavišču!
Razstavljeno pohištvo bo naprodaj!

KOSNO na Gradu oddam. — Dr. Fačina, Emmonska cesta. Ite-vilka 10-4. 8528-4
DVE KOZI švicarske čistokrvne pasme od 1-2 let, dobri mlekarici, kupim. Ponudbe na: Vihovevič, Zagreb, Gunduličeva ulica štey. 34.
STABILNI MOTOR, bencinski ali Diesel, brezhiben, rabljen ali nov 6-10 ks, pripraven za pogon mlatlinice, kupi kakoj Kmetijska za-druška Podreda 8524-5
POSESTVO v izmieri 4-5 ha v bližini Ljubljane, ob glavni cesti, nasprodnj. — Naslov v oglasnem oddelku. 8510-7
VILA tik morja, prenočišče 80 din dnevno, možnost souporabe kuhinje, Lemaic, Kraljeva-cesta. 8419-11

SPORTNI COLN. dvočetrtletni, izvrsen izdelek in dva šotorska krila prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8233-4
CEBELNJAK, kompletan, razstavljiv, skoraj nov, z 12 zelo polim-pni AZ penaž ter 8 praznih AZ penskih prodaj. Radioparar Hot-niphon, petcevni prodaj. Cene po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 8503-4
VINOGRADNIKI! Zveplo v prahu prodajajo še drogerije v Ljubljani. 8491-4
CEVILSKI STROJ, cilindrični, »Elastik«, prodam. Ponudbe Nar-gradov Vinko, Dolnji Boštanj pri Sevnici. 8506-4
FURNIRANO SPALNICO, orehova korenina in kuhinjo ugodno prodam. Domžale, Savska cesta štey. 38.
MOTOR 5 ks zamenjamo za 8-10 ks z doplačilom. Ponudbe na KZ Vrhloga. 8504-6
POSESTVO z velikim sadnim vrtom zamenjam za manjše posestvo ali prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8458-7
ZENSKO KOLO, dobro ohranjeno, prodam; tudi za bone. Naslov v oglasnem oddelku. 8534-4
ROČNI KOSILNI STROJ za vrtove in parke prodam. Naslov v ogi. oddelku. 8533-4
ZAMENJAMO dvosobno komfortno stanovanje — za večje ali dvo-sobno. Ponudbe pod »Mesto« na oglasni oddelku. 8496-9
ZAMENJAMO sončno dvosobno stanovanje Novo mesto — Ljubljana. Naslov v oglasnem oddelku. 8508-9
PRAZNO SOBO iščem. — Posodim šivalni stroj. Ponudbe pod »Ju-lija« na oglasni oddelku. 8474-9
NUDIM prijeten oddih v Savinjski dolini do 5 oseb, najrajši družini; zelo dobra prehrana. Informacije: Pečnik, Pred škofijo 3-II, 8446-11
SCURKE, stenice, uši vseh vrst, bolne, molje, komarje, mravlje, živalske zajedavce itd. zanesljivo uniči Pepecin prašek, ki ga do-bite v vseh drogerijah v Ljubljani. 8492-11

ZARVALE

Ob težki izgubi naše ljubljene AMALIJE ZGAJNAR - KANTE, se toplo zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti, ji poklonili cvetje in z nami sočustvovali. Iskrena zahvala za pri-srčne posilovine pesede, pevcev za ganljive pesmi članov Zveze bor-cov za skrb veličastnega pogreba. — Zalujoci mož Matej Zgajnar s hčerko Vido. 4008-a

Vsem, ki ste našo ljubljeno mam-o, staro mamno sestro in teto MARIJO GRUDNIK spremljali na zadnji poti, ji darovali cvetje ali kakorkoli sočustvovali z nami, pri-srčna hvala. Istotako tudi organ-izaciji invalidov in vdov, ženam terena. Družje, zdravnikom in strežništvu osebju, ki so ji v teh težkih urah lajšali bolečine. — Zalujoci. 3977-a

Iskrna zahvala vsem, ki so spre-mili našo dobro mamno MARIJO KOKLIČ roj. MIRNIK na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje. — Prav posebno zahvalo pa smo doželi tov. dr. Josipu Cerinu, ki ji je z veliko požrtvovalnostjo in iz-redno šlovelokoljubnostjo lajšal trp-ljenje v njeni dolgoletni bolezni. Ljubčano, 21. junija 1952. — Ko-klitčevi. 3960-n

Vsem, ki ste na kakršenkoli na-čin postatili našega ljubljeneega očeta JOZETA BRUNETA in nam izrazili sožalje, najlepša zahvala. — Brunetovi. 3984-a

Zanesljivo in mlo sredstvo

za odvajanje v obliki čokoladne pastile. — Dobiva se v lekarnah. — 1 čokoladna pastila Din 10.—

»PIONIR«, — ZAGREB
tvornica farmacevtsko-dietetskih proizvodov.

Avtobusna proga TRŽIČ—KRANJ—LJUBLJANA prične dne 1. julija 1952 redno obratovati po sledečem voznem redu:

km	7.00	odh. Tržič	prih. 14.27
16	7.45	Kranj	13.45
42	8.25	prih. Ljubljana odh. 13.00	

Proga bo obratovala vsak dan. Vozna cena za relacijo Tržič—Ljubljana znaša din 150.—, Tržič—Kranj din 55 in Kranj—Ljubljana din 100. Upoštevali se bodo vsi komercialni popusti za skupine in povratne karte. SAP, Ljubljana.

Izšel je 6. snopič romana GROF MONTE CRISTO

Dobite ga v vseh knjigarnah, v poslovalnicah invalidskega podjetja »Jugoreklam«, v ekspoziturah »Slovenskega poročevalca« in »Ljubljanskega dnevnika«, v trafikah in kioskih.

OBVESTILO

potrošnikom električne energije

Potrošnikom električne energije, ki so pred priključitvijo Slov. Primorja k FLRJ položili kavnico za odjem električne energije bivšemu italijanskemu podjetju »SELVEG« - Gorica, bomo vračali vplačano kavnico do 31. julija 1952.

Pogoj za izplačilo oz. vračilo vplačane kavnice je predložitev originalnega potrdila družbe »SELVEG« naši blagajni v Kanalu. Potrdilo se lahko predloži tudi pisмено z navedbo točnega naslova, nakaar bomo kavnico nakazali po pošti.

Izplačil brez originalnega potrdila ne bomo vršili. Po 31. juliju 1952 izplačilo kavnici zapade.

ELEKTRO - GORICA
direkcija KANAL ob Soči

VREME

VREMENSKO POROČILO hidrometeorološke službe

Stanje 25. junija ob 7. Topla fronta depresije nad Severnim morjem je s svojim južnim koncem prešla naše ozemlje, kar povzroča pri nas oblačnost, na severni strani Alp pa padavine.

Danes jutraj je bilo v Sloveniji pretežno oblačno vreme. Včerajšnja najvišja temperatura je bila 27°C v Ajdovščini.

V Ljubljani je danes ob 7 znašal zračni pritisk 740,1 mm, pritisk je ustaljen, temperatura zraka 12,40°C, najvišja temperatura 10,3 stopinj Celzija, relativna vlaga 90%, nebo oblačno 1/8, vidljivost 6 km.

Napoved za četrtek 26. junija: Lepo vreme. Proti večeru postablanje s krajevnimi nevihtami, zlasti na vzhodu. Temperatura se bo dvignila do 27°C.

Franc Pečar:

K diskusiji o delavskih svetih in upravljanju tovarn

Ker že govorim o direktorjih, smatram, da je potrebno opomniti se na naslednje, posebno v zvezi z zgrešenim mnenjem, da se je bistveno menjala vloga direktorja. Vloga direktorja se glede na naloge, ki jih mora izvrševati vsak direktor v tovarni, ni menjala; menjala se je samo v toliko, kolikor je bil direktor ekspozitni oblasti, a tega danes ni več. Direktor ni več najvišji organ v podjetju, temveč je postal odgovoren organ ne AOR-ju, ampak podjetju oziroma kolektivu. Ta prelom odnosi na izpremembo dela za posameznega direktorja prav tako ni lahka, kot ni lahko razumeti vsakemu članu kolektiva, da je z zakonom o upravljanju podjetij po kolektivnih prejel velike in največje pravice in tudi odgovornosti in da teh pravic ne sme izpustiti v svoje osebnosti, temveč samo v kolektivne namene. Ta prelom za oba dela ni lahek in zares lahko trdim, da sem ga doživljal in ga deloma doživljam še danes. To je proces, ki potrebuje čas; potrebna je dobra volja, pomoč in konstruktivna kritika, pa je zajemčen uspeh pri vsakem pozitivnem človeku. Nekonstruktivna in neobjektivna kritika pa lahko marsikoga zlomi in podre, posebno če misli, da se mu godi krivica in da so argumenti, izneseni proti njemu, nereseni, a da pri tem nima sredstev za uveljavljanje resnice. To pomeni, da je treba pri taki kritiki opustiti vse elemente osebnega razpoloženja ali nerazpoloženja ter ostati pri stvari, za katero se vsi borimo, in sicer: ustvariti vse pogoje za čim uspešnejšo samoupravo proizvajalcev, upoštevajoč, da je vsak posameznik samo več ali manj važen član v kolektivu in družbeni skupnosti.

Za v uvodu sem navedel, da hčem spregovoriti tudi nekoliko besed o organizaciji in birokraciji v proizvodnih podjetjih. Tu ne mislim postavljati definicije o birokraciji, temveč navesti tisto, kar mnogi v podjetjih smatrajo, da je birokracija. Za pravilno funkcioniranje podjetja mora obstojati odgovarjajoča organizacija. Zato smatram za potrebno, da pojasnim kratek potek dela od vprašanja do ponudbe, od ponudbe do naročila ter od naročila do izdelave. (Tu mislim kratko obdelati predvsem podjetje individualne proizvodnje, kjer so ti problemi izrazitejši in bolj zapleteni).

Predvsem bi hotel opomniti, da je vsak posameznik, ki ga konkretno podjetje individualne proizvodnje izdeluje, različen. Ako koristnik vpraša podjetje, pod kakšnimi pogoji in v kakšnem času lahko izdelam vama potreben produkt, gre tako vprašanje preko konstrukcijskega biroja, ki mora izdelati osnovni projekt, v predkalkulacijo, ki izračuna vse izdelavne stroške. Od tam se vrača v prodajo, ki na podlagi dobljenih podatkov izdelava dokončno ponudbo.

Če pride na podlagi take ponudbe do naročila, gre to naročilo, opremljeno z vsemi dokumenti, v konstrukcijski biro, ki ima nalogo izdelati vse načrte ter potrebne kosovne sezname z osnovnimi izmerami za naročilo materiala. Tako obdelana dokumentacija gre preko tehnološkega oddelka, kjer se doide do tehnoloških postopkov za izdelavo posameznih kosov v naročilni oddelku. Ta mora preko ustreznih nabavnih organov in skladišč zagotoviti potrebne izdelavni material, polfabrike in slično. Nato gre dokumentacija preko normbiroja, termenskega oddelka do razpisovalnice, od tam pa do lansirnega oddelka. Seveda se izdelava lahko prične šele tedaj,

ko je na razpolago ves izdelavni material.

Ta zgoraj nakazana pot mora obstojati v modernem organiziranem proizvodnji.

Vzemimo na primer turbino za HC Jablanico, ki sestoji iz 7200 delov. Pri obdelavi teh je potrebno izvršiti cca 43.000 del (operacij) in je za vsako delo potrebno odrediti, na katerih strojih se bo delo izvršilo, po kakšnem vrstnem redu, koliko minut traja priprava dela, a koliko minut sama obdelava, dalje, kako bo za vsako tako delo delavec plačan, po kakšni kategoriji, po kakšni težavnosti, stopnji, kdaj mora delo pričeti, kdaj mora biti končano, da bi cela turbina bila gotova v planiranem roku. Dalje je potrebno odrediti, iz kakšnega materiala se naj odgovarjajoči del izdelava, v kakšnih količinah in v kakšnih dimenzijah se mora material dvigniti iz skladišča, kakšno vrednost je treba knjižiti oziroma, s kakšno vrednostjo razdolžiti skladišče itd. Sele potem se vidi, kakšno ogromno tehnično-administrativno delo se mora izvršiti, še preden se začne sama obdelava. To delo ni neproduktivno, kakor to nekateri hočejo prikazati, temveč je sestavni del moderne proizvodnje. Kader, ki to delo opravlja, mora biti številčen in strokovno na višini. Vsa ta dokumentacija in njeno izvajanje ne predstavlja nikake birokracije, temveč nujno potreben razvoj priprave dela, brez katere roben produktiven delavec v industrijskem obratu ne bi mogel delati. Obstojajo celo industrijska podjetja, ki imajo do 95% uslužbencev za pripravo ter samo 5% fizično produktivnih delavcev.

V ilustracijo, koliko raznih formularjev pride v delavnico od enega izdelavnega komada, naj navedem sledeče: izdelovalni nalog, delovni nalog za orodje, spremnica, toliko operacijskih nalogov, kolikor delovnih operacij zahteva dotični kos (n. dr. za izdelavo enega kompliciranega turbinskega kosa do 30), izdajnice materiala, risba.

Vse to je za organizacijo dela potrebno in ni nikake birokracije, kot to trde mnogokrat nerazgledani delavci, ki niso važni tovarniškega načina proizvodnje, temveč obrtniškega, kjer vsega tega spopirja ni bilo in ga v takem obsegu tudi ni treba. Tudi mnogim kritikom, ki prav radi prevzemajo trditve takih nerazgledancev in svetoval, da se naj s temi problemi nekoliko seznanijo, da bodo znali vsaj deliti zdravo od nezdravega. Na ta način bi se lahko spuščali v strokovne kritike in razprave ter bi s tem dejansko več doprinesli izboljšanju stanja v podjetjih, kot pa z neko pavšalno kritiko, ki jo je z dejstvi prav lahko ovreči.

Za študij organizacije proizvodnje obstojajo na svetu posebni inštituti in biroji, ki se na znanstveni osnovi bavijo z vsemi organizacijskimi problemi proizvodnih podjetij (tudi pri nas že obstaja tak inštitut). Organizacija konkretnega proizvodnega podjetja ni in ne more biti ustvarjena stihistijski, po željah enega ali drugega, temveč jo diktira tehnološki proces proizvodnje. O najrazličnejših organizacijskih vprašanjih je bilo izdanih že mnogo knjig, publikacij in slično in to prav gotovo ne zato, da bi se v proizvodnih podjetjih uvedla birokracija, temveč zato, da bi organizatorji proizvodnje imeli na razpolago znanstveno obdelano osnovo, preizkušeno v praksi.

Jasno in razumljivo je, da mora priti pri nas v Jugosla-

Zelezniška proga Beograd-Bar bo povezovala z Jadranskim morjem tretjino Jugoslavije

PARTIZAN

Avgusta bo v Trbovljah praznik telovadcev

Meseca avgusta bo v Trbovljah zlet društev Svoboda, združen z velikim javnim nastopom Partizana. Za to manifestacijo se marljivo pripravljajo vsa društva, še posebno pa Trbovljanci.

Telesno vzgojno društvo Partizan v Trbovljah je zdaj pridno na delu. Uredilo si je letno telovadishče, zdaj pa preurejajo telovadno dom, ki bo jeseni zopet postal zbirališče telovadcev in telovadk. Pri obnovi doma pridno delajo predvsem učenci industrijske rudarske šole, pa tudi nekateri člani društva. Doslej je bilo opravljenih nad 1000 prostovoljnih delovnih ur, preureditvena dela pa bodo zahtevala še več pridnih rok.

Na letnem telovadishču je vsak dan zelo živahno, saj se bo treba do avgusta temeljito pripraviti.

Učitelstvo v Trbovljah je uvidelo, da v društvu ni dovolj vaditeljev, zato se je prijavilo iz vodenske šole 6 učiteljev, iz šole Trbovlje II pa 3, tako da je zdaj osem vaditeljev in šest vaditeljic. Društvo ima 63 članic, 57 članov, šest mladink, 4 mladince in nad 500 pionirjev vpisanih pa je tudi 84 podpornih članov. Število je na splošno zadovoljivo, preseneča je neverjetno majhno zanimanje mladine za telovadbo.

Domanjševčani so bili boljši od Križevčanov

Obmejni prekurski ljudski odbor in mladinski komite občine v Križevcih sta preteklo nedeljo organizirala fizikalno telovadno-jezno, na katerega so bile povabljene množične organizacije iz vseh vasi njunega območja. Zaradi nerazumevanja nekaterih članov in vodstev organizacij sta se vabilu odzvali le vasi Križevci in Domanjševci. Številčen nastop pionirjev in mladincev se je končal z zmago Domanjševčanov v razmerju 22:20 točkam. Tekmovalci so dosegli prav dobre rezultate, kajti upoštevati je treba, da so prvič javno nastopili, poleg tega pa tudi teren ni povsem ustrezen.

Zmagovalci v posameznih disciplinah so bili: na 200 m Tibor Sakal (Križevci) 31,5; na 200 m: Aleksander Beer (Kr.) 5:15; v skoku v višino: Avgust Trljan (Domanjševci) 150 cm; v skoku v daljino: isti 560 cm; v metu krogle (8 kg) isti 560 cm; v metu kroglice (8 kg) Sana (D.) 33 m. Med kolektarji je na 3000 m zmagal Evgen Berke (Kr.) s časom 4:36. Pionirji so nastopili v prostih vajah, skokih in teku. Izvajali so tudi kulturni spored. V prijateljski nogometni tekmi so zmagali Križevčani 3:0.

Ljudski odbor in mladinski komite občine Križevci nameravata ustanoviti telesnozgodno društvo Partizan, ki bo zaenkrat zajemalo področje vse občine. Zaveza bo lahka, ker je mnogo ljubiteljev telesne vzgoje in športa.

Danes začetek strelskih tekem

Sporod današnjega tekmovanja je tale:

Ob 13.30 slovenska otvoritev z žrebanjem; ob 16 hitro streljanje z vojaško puško (vsak tekmovalac strelja dvakrat po eno minuto 10 strelav na razdaljo 300 m). Tekmovanje je možno začetno.

Jutrišnji spored: ob 8.30 streljanje z vojaško puško na 300 m 10 strelav s 3 polkusnimi na položaj. Tekmovanje je možno (5 članov) in posamezno (člani in mladinci); sobota: ob 8.30 tekmovanje z vojaško puško na razdaljo 300 m (člani in mladinci); ob 14 streljanje z vojaško puško na razdaljo 50 m - 20 strelav s 5 poskusnimi. Nastopajo člani in članice; nedelja: ob 8 streljanje z vojaško puško na razdaljo 300 m (zenske). Fogoli so isti kot na razdalji 300 m. Tekmovanje z baltično puško na razdaljo 50 m s 5 strelav z dvema poskusnima streloma; ob 14 nagradno streljanje z vojaško puško na razdaljo 300 m; serija 5 strelav traja 10 minut; ob 18 zaključek nagradnega tekmovanja, na baltično puško; ob 19 prva tekmovalna disciplina: ob 19 prvič posameznih disciplin in funkcionarji bodo streljali s puško na spominskih tarčah; ob 20 slovenska razglasitev rezultatov ter razdelitev nagrad in diplom; ob 20.30 nočno hitro streljanje s svetlečimi naboji v svetleče tarče.

Članji sindikatov, učite se plavanja!

Za člane sindikatov ljubljanskih podjetij in ustanov bo priredila Tiltija na Centralnem ljudskem kopališču poseben večerni tečaj za neplavalce in plavalce, ki se žele izpopolniti v znanju športnega plavanja. Tečaj bo trajal tri tedne vsak dan razen sobote in nedelje, od 18-19.30. Zabeget tečaja v ponedeljek, 23. junija t. l. Vpis tečajnikov ugotovuje spola bo 26., 27., 28. in 30. junija od 16-18 na Centralnem ljudskem kopališču v Tivolju. Vpisnina za tečaj, na podlagi katere ima tečajnik pravico prostega vstopa v kopališče, znaša 200.

Članji sindikatov, vpisujte se v tečaj! Zavedajte se, da znanje plavanja krepi obrambo moč naše države!

Predlog za gradnjo proge bo predložen Ljudski skupščini FLRJ

Te dni pripravljajo za predložitev Ljudski skupščini FLRJ predloge za ključne objekte, ki naj bi jih začeli graditi prihodnje leto. Med drugim bo predložen predlog za izgradnjo normalnotirne proge Beograd-Bar, ki je že desetletja sen zlasti srbskega in črnogorskega ljudstva pa tudi prebivalcev Kosmeta in Sandžaka. Z izgradnjo te proge bodo dobile najprijemljivejši izhod na morje ljudske republike Srbija, Crna gora in Makedonija. Proga bo povezovala z Jadranskim morjem skoraj tretjino naše države.

Zelezniško progo Beograd-Bar bodo bržkone speljali skozi mesta Valjevo, Uzička Požeža, Titovo Uziče, Prijepolje, Bijelo Polje, Kolašin, Titograd, Vir Pazar. Pri trasiranju proge sodelujejo naši najboljši strokovnjaki za gradnjo železniških prog. Računajo, da bodo vsi potrebni načrti gotovi do konca letošnjega leta. Prihodnje leto pa bodo začeli z gradnjo proge od Beograda do Valjeva in od Kolašina do Bara. Nekatera dela so že v teku. Preko Skadranske jezera grade v sklopu melioracijskih del velik nasip, po katerem bo tekla tudi nova proga. Nedaleč od Beograda vrtajo predor Bela-Reka, ki bo dolg 1.384 m.

Gradnja proge Beograd-Bar predstavlja najtežjo nalogo, kar smo se jih doslej lotili v naši državi. Na 510 km dolgi prog (zračna razdalja od Beograda do Bara znaša okrog 300 km) bo treba zgraditi okrog 70 kolo-dvorov. Na progi bo nadalje treba prebiti okrog 80 km predorov, se pravi, da bodo okrog 16% celotne dolžine proge sestavljali predori.

Kako velikega gospodarskega pomena bo izgradnja proge Beograd-Bar za našo državo, si lahko predstavljamo, če omenimo, da morajo sedaj LR Srbije, Crna gora, Makedonija in vzhodni del Bosne, to je kraji, ki predstavljajo skoraj tretjino Jugoslavije, izvažati oz. dovajati gotove izdelke in surovine po vsej Jugoslaviji preko Reke, ki je še vedno naša najpomembnejša luka. Zanimivo je, da je neka komisija tujih strokovnjakov, ki je leta 1908 izbirala kraje, najprimernejše za izgradnjo luk, ocenila Bar in barski zaliv kot najpomembnejše mesto za izgradnjo luke svetovnega pomena.

Kaj pomeni normalnotirna proga Beograd-Bar za gospodarski razvoj vzhodnega predela naše države, prav dobro povedo naslednji podatki:

Postaja	Do Reke		Razlika v km:
	Do Beograda	Do Bara	
Beograd	643	510	133
Niš	887	561	326
Rankovičevo	838	422	416
Kosovska			
Mitrovica	968	552	416
Skoplje	1095	673	422

Proga Beograd-Bar bo tekla ravno po sredini ozemlja (ki meri 29.000 kvadratnih kilometrov), kjer ni bilo doslej niti kilometra železniške proge. Raza tega bo normalnotirna proga Beograd-Bar prva pomembnejša prometna zveza med ljudskima republikama Srbijo in Crno goro.

O gradnji proge Beograd-Bar so v stari Jugoslaviji razpravljali že od leta 1920 dalje. Načrt, pisih nit ni orkester vedel, ali bo repriza, ali ne. Spet na intervencijo je kljub vsemu prišlo do reprize, za katero je bilo prodanih čez 300 vstopnic, torej več kot polovico.

13. Koncert velike simfonije skladatelja M. Kozina je bil odpovedan šele zadnji dan, ko je bilo kljub vidnim plakatom in izdatni reklamni prodanih samo 30 vstopnic in je bilo tu postopanje uprave SF divergentno drugačno kot pri mladih komponistih. Kje je torej tista nepristranost upravnika?

14. Da ima upravnik Skerjanc samo en glas v umetniškem svetu, verjamem! Samo kakšen glas!

15. Zdaj pa prosim, naj podpisniki odgovora še enkrat rešimo ugotovitev, da orkester ne bi smel odločiti o skladbah z ugotovitvijo, da orkester nima pravice soditi o dirigentih. Medtem ko vsak glasbenik ve, da ni kompetentnejša sodnika nad dirigenti, kot je orkester, je na drugi strani znano, da so bili tudi najboljši orkestri vedno zadnji, ki so priznali nove struje v glasbi in naj je to bilo pri Beethovenu, Wagnerju ali Schönbergu. Da bi pa orkester presodil kako skladbo še preden je dobila vsaj približno dokončno poustvaritev, je izključeno, in to bo vsak

ODGOVOR DR. ŠVARE

Ze dolgo nisem pisal s tako lahkoto, kot pišem ta odgovor umetniškemu svetu Slovenske filharmonije ali bolje rečeno njenemu upravniku L. M. Skerjancu. Citatelj naj vzame njegov odgovor v roko in ga z menoj vred komentira po odstavkih.

1. Kako se je umetniški svet zavedal važnosti izvajanja slovenskih del, je najbolj razvidno iz mojih kritik v začetku te sezone, ki sem jih skoraj redoma začeljal — saj se še spominjate — z besedami: »Zet zopet koncert brez slovenske skladbe«. Pozneje se je to razmerje popravilo, seveda kako popravilo! Bežna bilanca izvedbo pokaže, da je imel upravnik — komponist Skerjanc na programih letošnje sezone tri velika in eno manjše delo — skupno približno 100 (sto) minut, Matija Bravničar, ki mu je po kvaliteti vsaj raven, 5 (pet) minut, Blaž Arnič, eden najvišjih simfonijskih komponistov 10 (deset) minut.

2. Nikdar ni nihče postavljala zahteve, naj se vsako slovensko delo izvede, temveč je bila pri tem kvaliteta vedno glavni pogoj, ki ga je postavljalo tudi Društvo skladateljev.

3. Na proteste občinstva — tudi po famoznem koncertu skladb na Presernove tekste — se uprava SF ni vedno ozirala. Tako je n. pr. upravnik Skerjanc dal svojo »Fantazijo« na program kljub temu, da je bila na istem programu 50 minut trajajoča Lipovškova simfonia, na katere reprizo smo čakali skoraj dve leti.

4. Ni res, da je umetniški svet določil advicije samo za nova dela. Mojo simfonijo je izvajal v Ljubljani dirigent svetovnega slovesa H. Scherchen in je doživela kar lep uspeh. Kljub temu je uprava zahtevala advicijo, kar je eklatantno dokaz, da obstoje zneženje skladatelji. Za Skerjancva že izvajana dela ni bilo treba nikakršne advicije.

5. Društvo skladateljev se je strinjalo z mnenjem umetniškega sveta in svojim bivšim članom M. Kozino, da za komisijo ni potrebno, da delo sliši, zakaj vsak rutinarni dirigent si lahko iz partiture ali celo s površnim preigravanjem ustvari popolnoma zanesljivo sodbo o skladbi. Zato se je do zadnjega borilo proti advicijam, ker se je poleg navedenega

razloga jasno zavedalo možnosti njih zlorabe.

6. Take sličnosti so tudi nastopile. Medtem ko je dirigent Cipci nastudiral za advicijo celo Skerjancovo »Simfonijo« in to še precej dostojno, ter jo tudi na adviciji celo izvajal, je dirigent Leskovic še tik pred advicijo »čital« (za moje pojme) del prvega in del drugega stavka Svarove »Simfonije«, izvajal tudi samo del prvega in drugega stavka, zadnjega sploh ne, in še to v taki, ponavljam, škandalozni obliki, da bi jo morala vsaka komisija brez poznanja partiture odkloniti in jo tudi je. Jasno je, da tudi orkester ni mogel imeti pojma, zakaj sploh v tej skladbi gre. Enka je bila re-produkcija Prekove simfonije.

7. Ne trdim, da niso bile partiture na razpolago, trdim pa, da jih velika večina članov komisije sploh ni videla ali pa prečitala, med njimi tudi jaz.

8. Skladbi Cigliča in Ramoviša sta bili sprejeti, a namenjeni za priljubljene izvedbe; to priljubljenost je stavil upravnik Skerjanc v izvid nekaj v sezoni 1952/53, kar bi ostalo gotovo na papirju, če ne bi bilo intervencije.

9. O teh bodo morda pisali skladatelji sami. Ugotavljam

vse kvalitetne skladbe. Tretji je smešnejši mladih komponistov glede »premaganja odpora poslušalcev«, ki pa so napolnili en koncert popolnoma, drugega pa čez polovico, medtem ko je mogel premagati Kozina s svojo simfonijo samo odpor 30 poslušalcev. Četrty element je zavajanje citatelja, da piše simfonična dela šestdeset slovenskih skladateljev in da je jasno, da ni mogoče izvesti per-fektno vseh teh del. V resnici je slovenskih simfoničnih del tako malo, da bi v dveh sezonah lahko vsa prišla v dobrih izvedbah na program, če bi samo tretjina vsakega programa obsegala slovenska dela. Peti element tega »dostojnega tonaja« je zlonamerno zamenjavanje ugotovitve, da orkester ne bi smel odločiti o skladbah z ugotovitvijo, da orkester nima pravice soditi o dirigentih. Medtem ko vsak glasbenik ve, da ni kompetentnejša sodnika nad dirigenti, kot je orkester, je na drugi strani znano, da so bili tudi najboljši orkestri vedno zadnji, ki so priznali nove struje v glasbi in naj je to bilo pri Beethovenu, Wagnerju ali Schönbergu. Da bi pa orkester presodil kako skladbo še preden je dobila vsaj približno dokončno poustvaritev, je izključeno, in to bo vsak

Dr. Danilo Svare.